

Нова Думка

ISSN 0351-3181

BROJ
ЧИСЛО 233

GODINA
ПОК LII

1/2023

ODRŽANA JE 101. TELEFONSKA SJEDNICA SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE REPUBLIKE HRVATSKE

Članovi Savjeta za nacionalne manjine

Predsjednik Savjeta temeljem članka 11. Poslovnika o radu Savjeta za nacionalne manjine, sazvao je 101. telefonsku sjednicu za dan 9. veljače 2023. godine, i predložio sljedeći

Dnevni red:

1. Usvajanje Zapisnika sa 100. sjednice Savjeta za nacionalne manjine

2. Prijedlog programa rada Savjeta za nacionalne manjine za 2023. godinu

3. Informacije o prijedlozima programa pristiglih na Javni poziv udrugama i ustanovama

nacionalnih manjina za predlaganje programa za ostvarivanje kulturne autonomije iz

područja informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija,

programa koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora, koji će se sufincirati

sredstvima Državnog proračuna Republike Hrvatske u 2023. godini.

AD 1. Članovi Savjeta su većinom

glasova uz predloženi Dnevni red usvojili i zapisnik 100. sjednice Savjeta.

AD 2. Donesen je i usvojen program rada Savjeta za nacionalne manjine za 2023. godinu. Prijedlog programa rada Savjeta za nacionalne manjine za 2023. godinu Sukladno članku 4. Statuta Savjeta za nacionalne manjine ("Narodne novine", broj 106/03) Savjet je obvezan u okviru svoga djelokruga rada početkom tekuće godine donijeti godišnji Program rada te ga objaviti u Narodnim novinama.

AD 3. Razmotrone su informacije o prijedlozima programa pristiglih na Javni poziv udrugama i ustanovama nacionalnih manjina za predlaganje programa za ostvarivanje kulturne autonomije iz područja informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija, programa koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora, koji će se sufincirati sredstvima Državnog proračuna Republike Hrvatske u 2023. godini.

Na Javni poziv za 2023. godinu ukupno je izvršeno prijava po programima kulturne autonomije kako slijedi:

– informiranje: 74 programa

– izdavaštvo: 82 programa

– kulturni amaterizam: 462 programa

– kulturne manifestacije: 603 programa

Udruge i ustanove 20 nacionalnih manjina predložile su za ostvarivanje programa kulturne autonomije dodjelu sredstava za 2023. godinu u ukupnom iznosu od 9.807.963,68 eura (73.898.102,32 kuna) što u odnosu na 2022. godinu kada je bilo zatraženo 8.350.828,13 eura (62.919.314,54 kuna), predstavlja povećanje od 17,4%. U Državnom proračunu, u okviru aktivnosti Stručne službe Savjeta za nacionalne manjine, planirane su i osigurane tekuće donacije za sufinciranje programa kulturne autonomije u 2023. godini u iznosu od 7.764.846,00 eura (odnosno 58.504.232,19 kuna), što je 20,62% više nego u 2022. godini kada je odobreno 6.437.616,96 eura (odnosno 48.504.225,00 kuna).

Komisija je utvrdila kako je na Javni poziv za 2023. godinu prijavu prijedloga programa podnijelo osamnaest (18) udruga (samostalnih ili članica saveza/zajednica) koje nisu bile sufincirane Odlukom o rasporedu sredstava koja se u Državnom proračunu Republike Hrvatske osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina u 2022. godini ("Narodne novine", broj 48/22).

Zvonko Kostelnik prof.

“NOVU DUMKU”

Izdavač: Savez Rusina RH

<http://www.savezrusina.hr>
savezrusina@gmail.com
novadumka@gmail.com

Facebook: Savez Rusina RH Vukovar

Za nakladnika: Dubravka Rašljanin

Uredništvo: Vukovar,

Vijeća Europe 93

Tel. / faks: 032 428-342

IBAN HR1623400091110057465

Tisak: Certis d.o.o., Černa

Naklada: 600 primjeraka

“НОВУ ДУМКУ”

Видава: Сојуз Русина РГ

<http://www.savezrusina.hr>
savezrusina@gmail.com
novadumka@gmail.com

Фейсбук: Savez Rusina RH Vukovar

За видавателя: Дубравка Рашљанин

Редакција: Вуковар, Ради Европи 93

Tel. / факс. 032 428-342

ИБАН HR1623400091110057465

Друкс: Цертис д.о.о., Ћерна

Тираж: 600 прикладнікі

Tiskano—Друковане

2 / 2023

Cijena
Цена

10

Kuna
КуниRukopisi se ne vraćaju.
Objavljeni prilozi se honoriraju.Рукописи не вратаю.
Обявени прилоги ће гонорују.**DRUŠTVO I POLITIKA - ДРУЖТВО И ПОЛИТИКА**

Održana je 101. telefonska sjednica Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske - Zvonko Kostelnik	2
Тайни наст - Любница Гаргай	4
Рок кога указао поштодки пандемије коронавируса - Агнетка Балатиниц	5
Хто будучи са Русијом Горватске? - Иван Лікар	6
„Дакеди було“ у Вуковару - Любница Гаргай	11

IZ RADA SAVEZA - ЗОЗ РОБОТИ СОЈУЗУ

Цо Сојуз Русина Републики Горватске - Любница Гаргай	8
У Миклошевцима представљена издавателска дјелатност Сојузу Русина РГ у 2022. годину - Вера Павлович	9
Отимана складка Совету и редакцији Нове думке - Вера Павлович	10
Отимана поредна звите свештеница Сојузу Русина Републики Горватске - Зvonko Kostelnik	11

IZ RADA NAŠIH DRUŠTAVA - ЗОЗ РОБОТИ НАШИХ ДРУЖТВОВА

Отимана рочна складка миклошевског КУД „Яким Говяј“ - Леся Мудри	12
Меморијал Владимир Тимко - Видзене з камеру - Агнетка Балатиниц	13
Отимана 18. Ноћ музеја у Петровцима - Зvonko Kostelnik	15
КРАЧУН У МИКЛОШЕВЦОХ - Леся Мудри	16
Крачунски служби божји у Ријеки - Владимир Провчи	17
Служба божја за разселених православних Українцима у Ријеки - Владимир Провчи	17
Отимани Крачунски концерт и вистава малонкоја у Ријеки - Владимир Провчи	18
Вистави малонкоја КД „Рушњак“ - Владимир Провчи	18
Отимани традицијни дзецински бал у Петровцима - Зvonko Kostelnik	19

IZ NAŠIH MJESTA - 3 НАШИХ МЕСТОХ

Отимана Шветочна академија за нагоди Националног швета Русија Сербии - Зvonko Kostelnik	12
12. Међинародни фестивал гумору и сатири «Коцурска чутка 2022» - Наталија Гнатко	23
»Шерцо на червеним парткуцима« - Наталија Гнатко	24
23. Школски литературни вечеар Русија - Наталија Гнатко	24
Ана Голик достала признање за волонтерску радобиту - Любница Гаргай	25
Cyberbullying – elektronsko vršnjačko nasilje – I. dio - Helena Timko	29

IZ DUHOVNOG ŽIVOTA - ЗОЗ ДУХОВНОГО ЖИВОТА

О Постох у нашеј духовнай традицији – Вељки пост: цо, дзе, як? - Владимир Седлак	14
--	----

LITERARNA STRANICA - ЛИТЕРАТУРНИ БОК

Трансферски одход - Панонска морнарка	20
Витрику, витре; Повед бим - Яким	20
човек низког росту / џојек ниска раста - Любница Гаргай	21
Циклуси / Ciklusi - Агнетка Костелник Балатиниц	21
Човек и његово власне „ја“; ДЗЕ ВАМ „ја“ - Јозафат Колбас	21
Евгениј М. Коциш – загадоване - Андреја Магоч	22

MODA - МОДА

Јак уплів на психу приводзи до анорексії и булимії - Давид Морган	26
---	----

PETROVCI KOJI NESTAJU - ПЕТРОВЦИ ХТОРИ НЕСТАВАЮ

Енергетска криза и вала - Томислав Рац	27
--	----

GLAZBENA STRANICA - МУЗИЧНИ БОК

Umjetnička i tradicijska glazba - Ognjen Zdravković	28
---	----

POLJOPRIVREDA - ПОЉОДЛЈАСТВО

Рок започао зоз геотермалним вигледовањем хотара - Антун Гарди	30
--	----

SPORT - СПОРТ

NK Rusin na четвртом мјесту завршио полусезону - Hrvoje Zagorac	28
Фудбалски клуб петровци - Ярослав Мудри	31

На загадоване - Яким Пушкаш 1956 – 2023	31
---	----

Насловни бок: Зvonko Kostelnik — „Ноћ музеја 2023. р.“**Остатни бок:** Зvonko Kostelnik — „Крачунски концерт Миклошевци“**UREĐNIŠTVO:** Vera Pavlović (glavna i odgovorna urednica), Ahnetka Balatinac, Ljubica Harhaj, Manuela Dudaš, Lesya Mudri i Vladimir Provič**SAVJET UREDNIŠTVA:** dr. sc. Oksana Timko Đitko (predsjednica), Marijana Džudžar, vl. Vladimir Sedlak**LEKTORI:** Marija Vučić (rusinski jezik), Andreja Magič (hrvatski jezik)

Tiskanje potpomaže Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske. Na zahtjev Saveza Rusina RH s Rješenjem Ministarstva informiranja Republike Hrvatske od 15. siječnja 1992. godine (ur. Br. 523-92-I), "Nova dumka" je upisana u evidenciju glasila pod brojem 1366

Prilozi autora potpisani imenom ne moraju odražavati mišljenje uredništva i izdavača.

РЕДАКЦИЈА: Вера Павлович (главна и одговорна редакторка), Агнетка Балатиниц, Мануела Дудаш, Любница Гаргай, Владимир Провчи, Лесја Мудри**СОВИТ РЕДАКЦИЈИ:** д. ф. н. Оксана Тимко Ђитко (председателка), Маријана Џудџар, о. Владимир Седлак**ЛЕКТОРЕ:** Марја Вулич (руски језик), Андреја Магоч (горватски језик)

Друковане помага Совет за национални меншини Републике Горватске.

На вимаганс Савјету Русина и Українци Републики Горватске с Ришенем Министерства информирања Републики Горватске од 15. јануара 1992. године (УЧ. 523-92-I) „Nova dumka“ уписане до евиденцији јавних издања под бројем 1366.

Авторизовани тексти не значају да су источасно и становиско uredništvo i izdavača.

ЗОЗ РОБОТИ РАДИ РУСКЕЙ НАЦИОНАЛНЕЙ МЕНШИНИ ГОРДУ ВУКОВАРУ

ТАЙНИ НЕТ

Рада рускей националней меншини городу Вуковару ма за ціль очуване національного ідентитета през язык и писмо, виру, традицию и обичаї, як и очуване и розвиване культурного нашлідства Руснацох.

Прешлого року витворене шыцко од планованого. През рок отримани штири схадзки. Члени Рады медзисбено барз добрае сотрудзую. Узше руководительство Рады творяя председатель Зденко Бурчак, по-председатель Мирослав Дітко и касирка Наталия Барна. Записнік на схадзкох уж роками водзи Наталия Гнатко. Други члени Рады то Зденко Ждиняк, Звонімир Барна, Любіца Гаргай, Мирко Дороказі, Звоню Гайдук, Владимир Бучко, Марияна Джуджар, Андреа Омерагіч, Ренато Міклош, Марія Закалюк и Владо Руцин, хторы ше у прешлым року упокел, та Рада осталася на штэрнац членох.

Перша схадзка Ради отримана уж 7. януара, так же ше до 2022. року вошло роботно.

Од самих початкох сновання національных радох у Республіки Горватскай, вуковарска Рада и КУД „Осіф Костелник“ Вуковар маю барз добрае сотрудніцтво. Того року у просторе Веслацкого клубу Вуковар, дзе Рада ма свой шедзиско, збули ше два, за Руснацох Вуковару значни події.

Перша була промоция монографії „50 роки культурно-уметніцкого дружтва „Осіф Костелник“ Вуковар, авторки Любіци Гаргай, а чий друковане финансійно помогла и вуковарска Рада. Промоция ше отримала з нагоды означавання рочніцох сновання Союзу и КУД „Осіф Костелник“, як и означавання Медзинароднога дня мацеринскага языка. Организаторе того збування були Союз Русинох РГ, КУД „Осіф Костелник“ Вуковар и Рада рускей националней меншини городу Вуковару.

Друга подія збула ше 16. октября. Було то госцоване драмскай секції КУД „Якім Гарди“ зоз Петровцох, зоз монодраму „Автобус“.

У априлу, у роботней нащыви вуковарскай Рады опрез

Городу Вуковару були заменік городоначальніка Філіп Сушац и референт за людски права и права національных меншинох Синиша Мітрович. Истих дочекали и зоз німа побешедовали председатель Зденко Бурчак и подпредседатель Мирослав Дітко.

Прешлого року Рада зазначала и два путована до Войводини, та заинтересованім Вукварчаньем заплацела автобус. Бул то одход на Фестиваль новей рускей народнай шпиванки „Ружова заградака“, 7. мая у Новим Садзе, а други одход бул 1. юлия на „Червену ружу“ до Руского Керестура.

Рада тиж помага отримоване Спортских бавискох „Яша Баков“ на хторих кед є у можлівосци и участвус. У прешлым року була присутна на трох збуваньох. Перше було 10. юлия на Паличу, дзе ше бавела одбойка на писку. Спред Рады наступела екипа у составе: Зденко Бурчак, Леон Мудри и Мирослав Міятович. Потім 31. юлия у Петровцох, у рамікох Спортских бавискох „Яша Баков“ отримане змагане у шаху. Ту Рада була як и потерашніх рокох соорганізатор, а змагане націвельи председатель Зденко Бурчак и подпредседатель Мирослав Дітко. Треце збуване дзе ше звязела Рада 11. септембра на рибалове Еделински у Руским Керестуре, дзе отримане змагане у лапаню риби на дугов. Вуковарска екипа була у составе Мирослав Дітко, Невен Генчич и Нікола Дітко.

У прешлым року Рада була сопокровитель двух культурных манифестаций, манифестаций „Кед голубица лецела“ хтору организуе Дружтво Руснак и дзечинскай манифестаций „Перши аплауз“, хтора у организації КУД „Осіф Костелник“ Вуковар. Обидва манифестаций націвель председатель Рады Зденко Бурчак.

Рада кожды рок потримуе виучуване руского языка и культуры хотре ше у Вуковаре отримуе у ОШ Антуна Бауера. Влоні ше заинтересованым школяром заплацело школу пліваня на вуковарских базенох, а за школски 2022./23. рок Рада за потреби школярох видзелела финансійни сред-

Нащыви „Червеней ружи“ у Руским Керестуре у організації Рады

ства од 1.200 куні за хтори школяром покупени потребны прибор.

У організації Союзу Русинох Республіки Горватской, од 21. по 23. октобер, у Оравовици отримані Округлы стол Русини вчера, нешкака, ютре. На поволанку хтора сцігла до Рады дзечне ше одвало, та на совітованю участвовал подпредседатель Мирослав Дітко.

З нагоди 31. рочніцы страдання Вуковару, 12. новембра, на Меморіяльнім теметове жертьвам зоз Отечественай войны у Вуковаре, венци положели и швічки запалеси Рады и Представителю Руснацох у Республіки Горватскай. Спред вуковарскай Рады на тим збуванью була Наталия Барна.

Збуване под назву „Крачун у Рады“, отримало ше 19. дэцембра. Пакецики достали школяре и іх браца и шестри (по 15 роки) зоз Вуковару хтори ходза на наставу руского языка и культуры, дзецы зоз руским походзеньем по 15 роки зоз Вуковару и унучата членох Рады зоз особним прилогом. Замерковане з боку членох Рады же дзецы з рока на рок віше вецей заню и віше ше меней ганьбя колядовац по руски.

Концом рока Рада друкоvala билтен, хтори порихтала Любіца Гаргай.

За конец того тексту не можеме ше не опітац председателью вуковарскай Рады Зденкови Бурчаковому же у чим тайна такей плоднай роботы яку витворели у прешлым року?

Лю. Гаргай

З РОБОТИ ПРЕДСТАВИТЕЛЬКИ РУСКЕЙ НАЦІОНАЛНЕЙ МЕНШИНІ ОСЕЦКО-БАРАНЬСЬКЕЙ ЖУПАНІЇ

РОК ХТОРИ УКАЗАЛ ПОШЛІДКИ ПАНДЕМИЇ КОВІД-19, А БУЛ ОЗНАЧЕНИ И З ВОЙНУ У УКРАЇНИ

За нами іще єден незвичайни рок. Можеме повесць же од часу кед вибухла епідемія вируса корона, концом 2019. року, ані рок од виберанкох за ради и представительськох, цали швет ше пременел. Ограничена и рестрикції онеможлівели велі плановани проекти. То ше одражело и на явну роботу вибраних представительськох и радиацій национальних меншинох, та рижніх здреженьох хтори вимагаю масовни соціални контакти. Шицко цо вимагало близьких контакт длуги час не було дошлебодзене.

У Осєцко-бараньській жупанії представителе и ради поряднє доставаю половонки на схадзки Скупштини, але корона часох, на Скупштину зволовани лем необходни кворум, та зоз самим тим и лобиране хторе Представителька рускей ОБЖ, могла вихасноваць за злепшоване стану рускей национальней меншини ОБЖ, онеможлівенне.

Представителька рускей национальней меншини Осєцко-бараньській жупанії, Агнетка Балатинац, на туту волонтерску должность выбрана 5. мая 2019. року. По конституованню, хторе найчастейше тирва и по даскелью мешаци Балатиноваца обдумала и започала даскелью проекти зоз цильом збліжковання Руснацох у Осєцко-бараньській жупанії, звекшаня свидомосці о своїм походзенiu и гевтых хтори маю потенціял и жадане, уключоць до роботы КУД-а Руснацох у Осіску. Почала од дзверох по дзвери обиходзиц Руснацох по местах Осєцко-бараньській жупанії, приповедац им о роботы Руснацох у ОБЖ и ширше, упознавац их у іх доме зоз віданнями Союзу Русинох РГ як цо то „Нова думка“ и „Венчик“, але вец була нагло застановена у тим проекту. Корона зопарла шицки соціални контакты.

Могли бизме повесць же од штиричного мандату, два и вецей роки вжала корона, єден война у Україні, а даскелью мешаци, на початку мандату, прешло док жупания не конституовала Ради, та ше зоз тим спомалшue и робота представительськох.

Кед Балатинцева видзела же шицко цо задумала за 4 роки мандату не годна виполнiц по планованей динаміки пре тирвца пандемію вируса корона, активносці преруцела онлайн. Найчejже было приступиц гевтим хтори не хасную интернет. На тот способ велька часц старших Рускиньох и Руснацох виключена з дружтвених зуваньох.

Представителька Балатинцева виплановала сотрудніцтво здрежения женох зоз Войводини и Горватской на манифестації „Цифровані писанки у фарбох городу“, жадала предлужиц проекти започати 2021. року под назыву „Читайме по руски“, предлужиц проект „Руски Крачун“ хтори организовала за Крачун, односно на Вілію

2020. року, кед ніхто не шмел пойсц „по шпиваню“ по валале. Теди Балатинцева прэйг фб боку rusini.hr организовала онлайн колядование. Одволане було импресивне, а явили ше Руснацы з теліх боках швета, же ше и сама зачудовала дзе нас шицко ест.

Плановала повязац млади фамелій з Осіску и ширше ёдни з другими на друженъох, организаца, у сотрудніцтве зоз Союзом Русинох РГ и КУД Руснацох Осісек, презентоване друкованих виданьох Союзу, плановала кажды мешац поволац до Осіску даєдно культурне дружтво лебо школски дзеци же би ше упознали з Руснацами з Осєцко-бараньській жупанії, але векшину тих планох не було можліве вітвориц. Часто ше планы губели пре банацну причину, страх при людзох од зарази вирусом створел осторожносці, та веї у жимских часох не жадаю одходзиц на даяки масовнейши зуванья.

Прешли, 2022. рок, строги предписаня дакус ослабли, але ше случело же вибухнуца хороти були досц части, а сама хорота на каждого иншак дійствовала. Даҳто, як авторка тогого тексту, одхоровал корону з вельку муку, а дакому ше поспишело же би ю прехорел як найобичнейшу прехладу. Зоз самим тим так диктирана и робота у явним дійствованю.

Уж початком рока, Балатинцева послала поволанку до Национальнога совету Руснацох Сербіи за присутство іх делегації на манифестації „Цифровані писанки у фарбох городу“, цо ше и вітворело, але пре хороту, ніхто зоз ані єдного здреженя женох не пришол з німа. Наздаваме ше же тераз, кед выбрані нови Национальни совет, тото сотрудніцтво будзе предлужене.

Зоз цеплайшу хвилю и активносці були богатши, та ше Балатинцева, ведно зоз членами КУД Руснацох Осісек, уключоца до организації Дня национальных меншинох городу Осіску, як и до других активносцох на уровню городу и ОБЖ. Цікаве було приповедане приповедкох у парку при школыкі у Осіску, дзе Балатинцева була уключоца як Председателька и писателька писеньочки з хтору представляла руску национальну меншину и хтору по горватски читал глумец ГНК Осісек.

Балатинцева ше по службовей должносты одоловала на числені манифестації у Вуковаре, Петровицох, Микловицох, Осіску, Пишкевицох, Дякове, Райовим Селу, Загребе, Ораховица итд, а активно ше до манифестації „Петровски дзвон“ и „Микловиці“. Одоловала ше и манифестації других национальных меншинох дзе була поволана, векшином гу Македонцом и Словаком.

Балатинцева поряднє, о власним трошку, отримуе фб бок rusini.hr и фб группу

KUD Rusina Osijek.

Уключена є и до роботи КУД Руснацох Осісек, та поряднє участвує у организації шицких манифестацій хтори отримує тото Дружтво, як цо то „Ружа за Лелу“, Мемориал Владимир Тимко - „Видзене з камеру“ и „Дравски габи“.

Скорей пандемії, Балатинцева отримовала порядні Стретнұца Стреду у КУД Руснацох Осісек хтори пре пандемію були претрагнуты.

У своім мандату Балатинцева организовала и 1. конференцию о стану рускей национальней меншини у Рэспублікі Горватской, у просториах Осєцко-бараньській жупанії, з акцентом на попис жительства. Дзепоедни ше не одволали, та мож заключиц же гевти хтори би требали буц перши, бо ше и кандидовали за таку роботу, часто лем фигуры бодай би були, а траци цала руска заедніца.

Понеже початком рока, точнейше 24. фебруара 2022. року, з Російску агресию на Україну, започала страшна война вельке число вібаженцох з України рушело и до Горватской. Ради и Предствителе национальных меншинох ОБЖ, ведно зоз другима целами Жупанії, спрам потребох першэнствено робели на потребох вібаженцох.

ОБЖ препоручела радом и представителью же би ше вібаженцох не випитовало хто хторей национальносці, але ше шицких мало третирац як Українцох та спрам того препорученя ані Балатинцева ведно з другима помагала у рамикох ОБЖ.

Треба ище поинформовац же по предписаньох Рэспублікі Горватской о охрани особных податкох, ніхто не може дознац хто якей национальносці, а найбліжей тому хто най би бул Руския лебо Руснак, можу указац пописи вібераючох. Дзелене таких податкох з особами хторима е не наменени, караце діло. З ёдним словом, кед даҳто зна же гевтот други Руснак, вец добра, а кед не зна, а исти ше не жада так вияшніц, за законодавну власц вон вец НС Руснак.

Балатинцева у 2022. року поряднє посиала часописы Нова думка и Венчик на адреси Руснацох хтори жадаю примац тоги часописи, а тиж так поряднє доставя часописи и до грекокатоліцкей церкви у Осіску.

Понеже ше мандат Представительки рускей нм ОБЖ закончус дагдзе у марцу 2023. року, а по конец мая, кед звичайно віберанки, шме окончовац лем чечуци адміністративни роботи, не остава часу за програмы хтори започала початком мандату. Наздава ше же ше дзепоедни програмы предлужа у сотрудніцтве з КУД Руснацох Осісек.

Агнетка Балатинац

ХТО БУДУЧНОСЦ РУСНАЦОХ ГОРВАТСКЕЙ?

Тренд щезованя нє залапел лем нашу, малу заєднїцу, вон можеме повесц глобалного характеру. У яким вельким розмиру то дїйствовало на Руснацох Горватской, можеме ше прешвичц зоз остатнього пописа жительства 2021. року. Нажаль, результати не за похвалу. По цалей Горватской ест нас розошато 1.343 (а барз добре знаме же голем 10 особи од часу пописованя та по нешка уж умарли). У Вуковарско-сримскай жупаниї жиє коло 72% (965) од вкупного числа. Од того, у Вуковаре 323 лебо 33,47%, Општина Богдановци (Петровци) 301 лебо 31,19% и Општина Томповци (Микловиц) 183 лебо 18,96%.

Же бизме ше здогадли кельо нас було скорей 20, 30 або аж 50 роки, помогне нам шлідуюча таблічка:

Таблічка 1. Статистични препатрунок числа Руснацох Горватской на попису од 1971. по 2021. рок

Рок пописа житльства	Руснацох	Зменшане у односінно на прешли попис
1971.	3.728	/
1981.	3.321	- 407
1991.	3.253	- 68
2001.	2.337	- 916
2011.	1.936	- 401
2021.	1.343	- 593
Вкупно:	/	- 2.385

$$2.385 \text{ особи} \div 50 \text{ роки} = 47,7 \approx 48 \text{ особи/рек}$$

Зоз того рахованя, просеково умерало 48 особи на рек у періоду од 50 роки.

Можеме видзиц же ше за 50 роки число Руснацох у Горватской зменшало за 2.385 особи. Тиж так, дава ше обачиц же тренд нашого щезованя почал скорей пол вика, алє теди зме ище не роздумовали о тим. З оглядом же ше Руснаци и Українци аж од 1971. року почали писац оддвоєно, не мame можлівосц тот проблем спатриц за длугши період, гоч нам и тот цалком ясно указує нашу будучносц.

Найвекшу утрату Руснаци мали у декади од 1991. по 2001. рок. Факторы котри на тото дїйствовали рижни: у Отечественей вони погинуло/нестало 97 особи, попри того велі ше одселели до иножемства... Єден з найвекших вплівоч на вияшњоване национальнаго ідентитета то СТРАХ. Пре нашу виру (котра подобна православней) и писмо (котре подобне сербскому), достали зме „етикуту“ же зме Серби. Велі ше пре тоти або подобни причини бали и ище више ше обаваю явно припознац

что су, же би не мали даяки неприємни ситуациі пре свойо походзене.

Попри того, находзиме и више частейши мишани малженства у котрих дзеци не уча о Руснацох або барз мало и недостаточно. Гей, мame факультативне виучоване мацеринскаго язіка и Летну школу, алє запитайме ше – Як добре тоти дзеци наисце знаю бешедовац по руски дома зоз своіма родичами, бабами и дідами, факультативне виучоване ма лем дочасово результаты котри пошвидко скапу. То наш чаривни круг у котрим ше круціме остатню децению и службей...

Роздумайме, цо зробели нашо предняки (генерално руска интелигенция Горватской) же би рищели даеден проблем рускей заєднїци? Лем ше приповеда, а результаты тей бешеди, як цо можеме видзиц – НЕТ! Попис бул, алє прешол так як кед би го анї не було. Не направени ніяки пропагандны матеріял котри бы поинформовал Руснацох о важносци того же би ше вияшнели як Руснаци (окрем малей, неуглядней вистки на Фейсбуку). Не дана им причина прецо би ше так вияшнели. Велім національны ідентитет анї не важни факт у іх живоце, алє праве прето мame Ради, Союз, Совет, на концу и Соборскаго заступніка же би на тим робели, алє випатра же тото не мали у плану роботи. Їх одвит бул бы „Не мали зме финансійни средства“. Шицко ше може кед ше сце, мушиме ше грабац и однімац. Кед будземе стац з боку и чекац свой шор, останеме празных рукох. Систем у котрим жиєме окрутни и цалком є процынни рускому мирному и цихому менталітету. Прето, або ше будземе мушиц прилагодзиц, або пошвидко скапеме.

Мирон Жирош у своій кнїжкі „Бачванско-сримски Руснаци дома и у швеце: статі и есе“, вельо приповеда о національнім ідентитету и опоміна на його ціхе щезоване. Кед дзецко такой по народзеню не попіе млеко свога меншинскаго національнаго ідентитета, вецей го нігда у познайшім живоце не годно почувствовац, та гоч ше у нім и купало. Можебудз будзе свидоме, але без даяких чувствах гу ньому – без любови. – Шведкове зме того стану у Горватской!

Наш Соборски заступнік меншини источашнє заступа тельо національні же не ма достаточно часу же би ше кождай цалком пошвецел. Руснаци якошкі више оставаю дзешка з боку – та кед нам ше дацо уйдзе – отлично. Ціхо зме и не сцеме виволовац зраженя, та гоч би даяка одлука була и на нашу чкуду.

Союз Русинох РГ, можеме повесц, остатні дзешец роки обачліво више баржей траци дакедишню улогу котру мал на початку свога снованя. Жридла його напаваня помали пресушую и лем питане часу кеди цалком пресхню. Випатра як дзецко у морю котре не зна плівац – кормаца ше, руца, пробуе отримац на поверхносци алє покля? Попри того, мame Жупанийску и Општински ради, чия найвекша улога же бизме ше таки малочислены ище баржей подзелели и повадзели, не так?

Державни завод за статистику РГ розполага и зоз податками числа Руснацох по роках од 1971. по 2011. рок, котри интересанти за спатране нашей будучносци (виривок):

Таблічка 2. Число Руснацох по роках у Горватской од 1971. по 2011. рок

Роки/ попис	0-4	5-9	10-14	15-19	Вкупно
1971.	208	246	280	264	998
1991.	141	131	164	170	606
2001.	66	76	110	97	349
2011.	47	49	64	76	236

Тот статистични препатрунок младих Руснацох по роках крашне нам указує нашу будучносц. Число дзецеох 0-4 роки

ше за штераець роки драстично зменшало. По попису зоз 1971. було их 208, а в 2011. року лем 47, а цо за 161-но дзеецко меней. Даљше толковане таблічки цалком непотрбне.

Стара народна присловка гутори: „На младих швет остава“, а кельо тих младих уключене до роботи наших КУД-ох, Совоитох, Радох, на даяким руководзацим месце? Остатні двацец роки (кед не и вецей), на наших манифестацыйох наступаю віше исти людзе, а котри источашнє и публика (патриме самі себе). Роки их уж приисли, чежко ше пендраю на бину, тримаючи руку под руку и помагаю зоз палічку же би не спадли. Нажаль, то младосц и будучносц Руснацох Горватской!

**7. 1. 2023. Миклошевци
дипл. инг. Иван Лікар**

Похаснованы жрида:

<http://www.vojска.net/eng/army-forces/croatia/about/population/>

<https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/stanovnistvo/popis-stanovnistva/>

<https://web.dzs.hr/arhiva.htm>

https://web.dzs.hr/Hrv/censuses/Census2001/Popis/H01_02_02/H01_02_02.html

ЗВІТ О РОБОТИ РАДИ ЗА 2022. РОК

Рада рускай национальнай меншини Вуковарско-сримскай жупанії основана на основу Уставнаго закону о правах национальных меншинох 4. 7. 2003. року зоз шедзиском у Вуковаре, Жупанийска 9. После прилапівовання Статуту Рады, 29. 8. 2003. року и упису до Регистру ради национальных меншинох, 28. 10. 2003. року под числом 47, Рада запачала зоз роботу.

У Республики Горватской Руснаци маю признати статус национальнай меншини. По попису жительох зоз 2021. року, Рада рускай национальнай меншини Вуковарско-сримскай жупанії нешка представя 965 припаднікох рускай национальнай меншини у Вуковарско-сримскай жупанії.

Зоз снованьом Координацыі ради и представительох национальных меншинох Вуковарско-сримскай жупанії Рада ше активно уключела до роботи и потримала шицки активносці котры Координация организавала. Ёдна зоз активносцох и означаване и преслава Дня национальных меншинох Вуковарско-сримскай жупанії, котрой каждого року домашні припадніки другой национальнай меншини.

Од Совету за национални меншини, 11. 9. 2009. року, дОСТАЛИ зоз согласносц за хасноване застави, герба и шветочнай

пісні рускай национальнай меншини у Республики Горватской под назыву „Браца Русини“.

У своїх активносцох Рада ше за-кладала за вітвортоване шицких правах котры походза зоз Уставнаго закону о правах национальных меншинох, а зоз представителями локальнай власци за ришоване шицких питаньох од значносці за нашу национальну меншину.

Успішно зме сотрудзували зоз представителями општинох Богдановци, Томповци, Стари Янковци и Дреновци, зоз Союзом Русинох Республики Горватской и дружтвом „Руснак“, зоз представителями городу Вуковару як и жупанії Вуковарско-сримскай.

У 2022. року ради и представителе национальных меншинох у ВСЖ предлужели ше уключовац до прирхтованя проекту „Дунай нас зединює“, вредного 500.000 евра, зоз хторым би ше запровадзело длугорочнне сотрудніцтво и змоцнело повязоване национальных меншинох зоз прейтранічнаго подручча двух державох Горватска – Сербия, односно по-граñчнаго регіох ВСЖ и Войводини. Вуковарско-сримска жупания инициятор и ношитель проекту.

Рада рускай национальнай меншини Вуковарско-сримскай жупанії потримовала шицки збуваня на подруччу жу-

паниї хтори од значносці за нашу национальну меншину. Присутствовало ше на культурных манифестацыйох, промоцийох кніжкох, скupштинах и других збуваньох. Од векших збуваньох бул то Дзень Руснацох РГ у соорганизації зоз Союзом Русинох РГ, а под покровительством Министерства науки и образования и Горватского дома Вуковар, Саям кніжкох и видавательства национальных меншинох ВСЖ як соорганизатор Союзу Русинох РГ, под покровительством Совету за национални меншини и вистава женскаго народночо облечива национальных меншинох ВСЖ, тиж так як соорганизатор Союзу Русинох РГ, а под покровительством Совету за национални меншини.

Дзень национальных меншинох ВСЖ отриманы у Миклошевцах, у организації КУД-а „Якім Говля“ и Рады рускай национальнай меншини ВСЖ, а под покровительством Вуковарско-сримскай жупанії.

Кед направиме анализу активносцох Рады у 2022. року, видзиме же виполнене и отримане досц того цо ше дотика плану. Сотрудніцтво зоз локальну и подручну самоуправу на завидним уровню и наздаваме ше же так и остане.

Марияна Джуджар

ЦО СОЮЗ РУСИНОХ РЕПУБЛИКИ ГОРВАТСКЕЙ

Перши председатель Союзу
Владо Костелник

У бешеди зоз нашима людзми, та и гевтима хтори члени наших культурно-уметніцких дружтвах, часто ше може заключыць же людзе нє знаю до то Союз Русинох Республики Горватскай. Гей, шицкі знаю же иснуе, же ма шэдзиско у Вуковаре на „петровскай драги“, же ма єдну стаємно заняту особу (гоч их скорей було и вецей), же культурни дружтва финансійні средства достати од Совету за национални меншини Республики Горватскай добиваю прэйг нього итд.

После шицкого того поведзенога ознова зме нє достали одвит на питене: „До то Союз Русинох РГ?“ Одвит зме пробовали найсц на веб боках тога истога Союзу у рубрики „О нас“, та ше нам то ані там нє удало. И дзе вец найсц одвит? На ўшце, Союз ма споза себе богату выдавательну роботу, та зме одвит на тото питане „До то Союз Русинох РГ?“ поглядали у кніжкох: 30 роки Союзу Русинох и Українцах Горватскай виданей 1998. року и 40 роки Союзу Русинох и Українцах Республики Горватскай виданей 2008. року авторох Влади Костелника и Гаврила Такача.

Чытаюци тоти два

кніжкі, видно же на тото питане дац одвит и не так єдноставно. Пред нами ше отворели велі теми вязані за туту руску институцию у Республики Горватскай о хторей прэгвариме у тим тексту. Наздаваме ше же по конец даме и одвит на тото питане и по-свидоміміме себе и шицкіх других цо Союз Русинох и яку улогу мал и ище віше ма у очуваню нашого национальнога ідентитета.

Інтелектуалцы на ділу

Скорей самей ідеі о сноўваню Союзу, млади ше почали спонтано сходзіц на таборованьох, а познейше і срімски пісціле мали свой стрэтнуца. Тоти два файты людзох на своіх сходох, у своіх роздумованьох і своіх заключеньох приши до ідеі за сноване Союзу.

Штредком шейдзешатах роках прешлого століття руска и украінска младеж почала ше сходзіц на таборовання. Були то школяре штредніх школах и студенты зоз трох тэдышніх рэспубликох, Горватскай, Сербії и Босні и Герцеговіні. Отрымовали ше кожды рок. Перше отрымане у Змаевцу у Войводіні, друге у Мраковиці на Козары у Босні, треце у Ліповачы при Шидзе. Позитивна прыкмета тих сходох же млади єдинствено прыступали гу рускай и украінскай културы. На трэцім таборованні прынёшены реферат под назыву Тези о стану и потребах культурно-просвітній и мистецкай прыроды югославянских Русинох-Українцах, хтори вец посланы на адреси тэдышній власці. Реферат облапял стан и потребы на плану школства, культурно-уметніцких дружтвах, новинарства и радиа,

литературы и организаций пісцільох, та культурно-уметніцка и просвітна организація. Було то у юлию 1967. року.

Срімски пісціле ше першне поєдинчне сходзіц и наглас роздумовали и віношли питаня и проблеми вязані у першым шоре о афірмації пісаного містецкого слова на рускім языку. Познейше ше гу рускім пісцілем приключели и украінски. Питаня ше ширэли и залапівалі, попри літературу и на шицкі часцы образовнаго, культурнаго и містецкаго жыцьця и требаля их даяк ришиц. Ініцыяторе сходу срімских пісцільох були Васіль Мудры, Штефан Гудак, Владо Бесерміні и Владо Костелник. Перши сход бул у десембру 1966. року у Бікоч Долу при Шидзе, други у Петровіцах у десембру 1967. року и треци у марці 1968. року. Бул то остатній сход пісцільох хтори ту прероснул до Комісіі за літературу и пісцільох Союзу Русинох-Українцах Горватскай. Тоти сходы пісцільох, гоч тирвали кратко, неполни два роки, за собу зохабели организовану работу на широкім культурно-просвітнім и містецкім плану, хтора познейше у Союзу дала свой плоды.

Обставіні 1968. року на полю школства и култури

Року 1968. у Горватскай было лем два школы и два культурни дружтва хтори робели на полю зачуваня рускаго национальнога ідентитету. Основна школа у Петровіцах праве престала робіц на рускім языку и вісши класы почали одходзіц до школи до Вуковару. Тиж так було и у Міклошевіцах, дзе старши

школяре уж ишли до школи до Срімских Чаковіцах. Рускі язік ше віучовал факультативно. У тих двох местах населеніх у векшині зоз Руснацамі дійствовали и культурни дружтва КПД „Якім Гарди“ Петровіци и КПД „Якім Говля“ Міклошевци.

Ані у средствох явного информованя не дійствовало ніч на рускім або украінским язіку, не відавані ніякі новини, часописы, кніжкі, не було ніякі емісії на радіо лебо телевізії. У такей єднай незавіднай ситуації нашли ше людзе ентузіясти хтори сціли туту умертвеносць порушаць, розбудзіць, та ше дали до роботи.

Сноване Союзу

Союз основани 1968. року под назыву Союз Русинох-Українцах Горватскай. У дальшим тексту будземе хасновац скрацену назыву Союз. Ту лем надпомніме же правни нашліднік того Союзу нешкі, после 55 рокі искнованя, то Союз Русинох Республики Горватскай.

Кед послані реферат Тези о стану и потребах культурно-просвітній и містецкай прыроды югославянских Русинох-Українцах спрам власціх у тэдышніх рэспубликох Горватскай, Босні и Герцеговіні и Сербії та по-краіні Войводіні, длugo нє було одвіту. Познейше приходзіць одвіти, було сходзіц, але о тим нам не намира пісац, сцеме лем наглашиц же лем у Горватскай дане желено шветло за сноване Союзу. Реферат на горватски язік прэложел Владо Костелник, новінтар „Вуковарских новінах“ и о тим ше найвецей старал, а по моім особним заключеню поцагнул на себе и одробел найвекшую терху.

Комисия за питаня народносцох Републичнай конференцы Соціялістичнаго союзу рабочага народа Горватскай, ей председателька, Ирена Биселич зволала схадзку за 5. януар 1968. року з днёвым шором о думаньох и бешеди о месце и улоги союзох дзепо ёдных народносцох у Горватской у услойях тэдышнаго ступня дружтвеного развою, та другей точки дзепо ёдных проблем народносці Русинох-Українцах. Попри членох комисій, на схадзку поволані и представнікі союзох других народносцох и Владо Костелник за Русинох и Українцах. У тэдышні час у Горватской свой союз мали Італіяне, Чехи и Словакі, и Мадяре. После тей схадзки почало ше робіц велько и ин-

тензивно по сам сновательни дзень, а было потребне велько того поробіц.

Владо Костелник зволеў групу зацикавеных культурно-мистецкіх и дружтвено-политичных роботнікох з наших местах. На схадзку участвовали Дюра Орос и Еміл Лікар з з Миклошевцах, Владо Костелник и Ганча Папандиш з з Вуковару, Владо Папандриш, Сильво Кетелеш, Владислав Олеяр, Штефан Гудак и Желько Югас з з Петровцах. На тей схадзки формовани Иниціатывны одбор за сноване Союзу, тиж прилапени и сатут будучаго союзу хтори написал Владо Костелник.

На Иниціатывным одборе быў задаток же би ше нащивело шыцкі места дзе жилю людзе нашай народнос-

ци и же би ше одредзело делегатах хтори буду на сновательнай схадзки Союзу. Сновательна схадзка Союзу за казана за 25. фебруар 1968. року на 9 годзин у Вуковаре, у велькай сали Општинскай скupштнини. На схадзку прышли делегаты и госци, шыцкого было 56 особи. Реферат о основанню Союзу поднесол Владо Костелник, председатель Иниціатывного одбору, после чаго була дыскусія у хторей участвовало ёднац особи.

На концу схадзки вибране руководзаче цело: за председателя Владо Костелник, новинар з з Вуковару, а за подпредседателя Йосип Марушак роботнік з з Сибину як и Вивершны одбор и Надпратраци одбор. До Вивершнаго одбору вошли: Ште-

фан Гудак з Петровцах председатель, Дюра Лікар з Миклошевцах секретар, Антін Гралюк з Вуковару касир и члени: Владо Чакан, Владо Прокоп, Ганча Папандриш и Мирослав Югас з Вуковару, Владо Овад, Марія Пальмістер и Иван Лагура з Липовлянох, Круно Емейди з Райовага Села, Янко Такач з Доніх Андриєвцах, Мирко Рамач з Пишкуревцах и Петро Клюфас з з Слободніца. Надпратраци одбор у составе: Йовген Емейди з Вінковцах председатель, та члени: Владо Канюк з Райовага Села, Бартол Похел з з Сибину, Владислав Олеяр з Петровцах и Данил Канюк з Вуковару.

Лю.Гаргай
(предлужуе ше)

У МИКЛОШЕВЦОХ ПРЕДСТАВЕНА ВИДАВАТЕЛЬНА ДІЯЛНОСЦ СОЮЗУ РУСИНОХ РГ У 2022. РОКУ

Вера Павлович и Звонко Костелник представили рочніцы Союзу и видавательство у цеку 2022. р.

У міклошевським Доме культуры, 3. фебруара, представлена видавательна діяльнісц Союзу Русинох РГ и отримані кратки преподаваня о рочнікох хтори того року означуєме.

Видавательну діяльнісц цеком

2022. року представала главна и одвічительна редакторка Союзових виданьох Вера Павлович, хтора бешедовала о кніжкох друкованиях влоні у виданю Союзу Русинох РГ.

Перше представала кніжку Йозефа Колбаса „Дакус думки, дакус слова“ и гуторела же його творы непознати ширшай рускай явносці, понеже кніжка настала як його писані тал, по-неже автор уж не медзи намі. О кніжки „Дакеди было“ автора Желька Гаргая бешедовала з боку патріяхалных одножанрох у хторых рускі валали жили ище и седемдзешатих роках прешлого віку, а хтори автор барз добре познал и был им прихильни. Кніжка Томислава Мишира „Збування и здогадовання“ врача нас до дакедышнаго рускага валалу, на колячки и приповедкі хтори дзеци слухали од старших, упивали іх змісты и з німа одрастали. У „Неміх ілюзій“ Владимира Провчия нізвічерпна поетска енергія, любов гу жени, природи и друге. Кніжка поезій „На гайзібану до вселені“ Любіци Гаргай наменена наймладшим, ілюстрована є у фарбох и преложена на горватски язык. На концу тут и наш літопис „Думки з Дунаю“, у чийм прешлорочним чишиле медзи ин-

шим обсяжно представлена 100. рочніца культурнай діяльнісці у Міклошевцах провадзена зоз численіма фотографіями. Редакторка щиро препоручела на читане шыцкі нашо виданя.

О рочнікох хтори таго року означуе Союз Русинох РГ бешедовал Звонко Костелник. Перша значна рочніца то 55-рочніца од снованя Союзу Русинох РГ хтори 25. фебруара 1968. року основали три нашо Дружтва: КУД „Якім Гарді“ Петровци, КУД „Якім Говля“ Міклошевци и лем два дні пред тим основане КУД „Осіф Костелник“ Вуковар. З тей нагоды Звонко Костелник пущел и краткі документарны фильм о снованю Союзу. Друга значна рочніца то означаване 50. „Петровскаго дзвона“, централнай культурнай менингестації Русинох РГ, по чий термін ше порихта и видео матеріял зоз потерашніх запісах, а трэца значна рочніца то 45. рочніца од снованя Этнографскай збиркі Русинох у Петровцах, о хторей пущены и краткі документарны фильм.

Було то ище ёдно успішне стрэтурнuze зоз Міклошевчаніямі и наяві культурній діяльнісці у тым року.

Вера Павлович

ОТРИМАНА СХАДЗКА СОВИТУ И РЕДАКЦІЇ НОВЕЙ ДУМКИ

Пяток, 10. фебруара таго року, у просториох Союзу Русинох РГ у Вуковаре, отимана перша тагорочна схадзка Совету и редакцыї Новей думки.

На днёвым шоре були звит о роботи у цеку 2022. року, план роботи за чечуци 2023. рок, ускладзоване авторских гонорарох спрам уводzenia евра и рижне.

На схадзки були присутни др сц. Оксана Тимко Дітко, предсдателька Совету Новей думки, Марияна Джуджар, член Совету Новей думки, о. Владимир Седлак, член Совету Новей думки, Агнетка Балатинац, член редакцыї Новей думки, Любица Гаргай, член редакцыї, Леся Мудри, член редакцыї, Вера Павлович, главна и одвичательна редакторка видань Союзу Русинох РГ, Дубравка Рашиянин, предсдателька Союзу Русинох РГ и Звонко Костелник, секретар Союзу Русинох РГ.

На початку предсдателька Совету Новей думки Оксана Тимко привітала шыцкіх присутніх и дала слово Вери Павлович, главней и одвичательней редакторки Союзових видань, хтора поднесла звит о ро-

боти у прешлим 2022. року.

Спрам словох редакторки, цёком прешлого року шыцкі информативни програми витворени спрам заданих рокох, вишли шейсць числа Новей думки и шытии числа часопису за дзези Венчик по 31. дещембер, за хторы по тот датум виплацены и шыцкі гонорари, трошки друку и гонорари по контрактох о ділу.

Цо ше дотика видавательней активносці, влоні з друку вишли пейц авторски діла и літопис Думки з Дунаю. Понеже реализация видавательней діяльносці витворена у заданих рокох, можеме буц задовольни зоз динамику оконченей роботи.

На поднешени звит не було ніяки зауваги.

Цо ше дотика плану роботи за тот рок, редакторка обвисцела присутніх о планованих проектах информованя и видавальства, за хторы у заданим чаце послані прияви Совету за национални меншини за софинансоване. Як и потерз, послані прияви за двомешачнік Нова думка, дзезински часопис Венчик, літопис Думки з Дунаю и знова за

Члени редакцыї и Совету Новей думки

пейц авторски діла хторы сцігли на конкурс Союзу Русинох РГ. Гледані средства плановани спрам критериюмох Совету за национални мешини и звекшані за постоток инфляцыі.

На поднешени план роботи тиж не було зауваги.

О трецей точки, о авторских гонорарох, окрем редакторки бешедовала и Дубравка Рашиянин, предсдателька Союзу Русинох РГ, хтора детальнейше потокловала критериюми гонорованя хторы предвидзел Совет за национални меншини. Потерашні гонорари за прилоги були выражены у кунох, а од того року буде у еврох. Уж нам наявене подрагшене друку и складаня, преламована тексту, та покля не достанеме обвисцене од Совету за национални меншини о тим хторы нашо проекти прешли и зоз кельо буде софинансавані, оставаме на истых надополненьях, лем прерахаваніх до еврох.

Под точку рижне развиле ше дискусія о змісту наших часописох, о рубрикох хторы того року буде виходзіц и хто од членох редакцыї будзе цо писац.

Обачліве намагане же бы ше модернізували темы и приступ темом пре очиглядну потребу звекшання интерсу мадлих за чтане Новей думки. Медзі іншим обчекуєме тексты хторы потолкую вязи медзі духовним и сучасним медійом хтори представі о. Владимир Седлак, прилоги о самім Союзу Русинох РГ, о чим будзе писац Любица Гаргай, здогадавання на початки роботы КД Русинох Осиек хторе того року означуе штерацуту рочніцу існовання зоз пирка Агнетки Балатинац, о словах хторы у рускім языку уж архаизми або исторызмы будзе писац Леся Мудри, а оставаю и уж добре познаты и препознты рубрики зоз музыки, польопривреди, психології, моди, з наших местах итд.

Часопис за дзези Венчик затрима свою препознатліву форму, як зоз форматом так и зоз змістом, а нова бы була рубрика краткого стрипа хтору понукніме нашей младей сотрудникі и иллюстраторки Венчиковых рамикох Ивани Бики.

Остава нам лем лапіц ше роботи и витвориц плани за чечуци рок.

Вера Павлович

З ліва на право Оксана Тимко Дітко и Леся Мудри

ОТРИМАНА ПОРЯДНА ЗВИТНА СКУПШТИНА СОЮЗУ РУСИНОХ РЕПУБЛИКИ ГОРВАТСКЕЙ

У просторийох Союзу Русинох Республики Горватской, Ради Европи 93, у Вуковаре, 25. фебруара отримана по-рядна звитна Скупштина Союзу Русинох Республики Горватской.

После выбору роботного председательства, председателька Дубравка Рашилянин на видеопроектору презентовала Звит о роботи и Фінансийни звит, на хтори члени Скупштини не мали приварки.

Звит Надпатрата одбору констатовал же фінансийна робота Союзу у складзе зоз законами РГ и програмами Союзу Русинох РГ.

Розправа о поднешених звитох була конструктивна и без даякіх дополненіох. Союз окремну улогу витворює преіг културного аматеризма и то найзначнейших секційох як цо фольклор, музика, драма, хор итд. Преіг наших манифестацийох промовуєме наш национални скарб писньох и танцох, а и збліжуємо учашиїкох и їх госциох.

Роботне председательство на Скупштини Союзу

Члени Скупштины

наступами.

Пробовац организовац учасников наших дружтвох на Лемківскай ватри у Ждині (Польска) и у Свидніку (Словачка).

За члена Совиту опрез здружения єдногласно предложени Звонко Костелник. После кратшай розправи Скупштина закончела, а председателька поволала шицких присутнох на полудзенок.

Звонко Костелник

„ДАКЕДИ БУЛО“ У ВУКОВАРЕ

Под покровительством Ради рускай националней меншини городу Вуковару, а у организаций Союзу Русинох Республики Горватской, КУД „Осиф Костелник“ Вуковар и Ради рускай националней меншини городу Вуковару, 22. януара у просторийох Веслацкого клубу Вуковар отримана промоция кнїжки „Дакеди було“ автора Желька Гаргая (1963-2021). Модератор представляня була Любница Гаргай, водителька літературней секції вуковарскаго културного Дружтва, а кнїжку представили главна и одви-чательна редакторка Вера Павлович и рецензент Зденко Бурчак.

На самим початку шицких присутних привітали Мирко Дорокази, председатель КУД „Осиф Костелник“ Вуковар и подпредседатель Союзу Русинох РГ и Зденко Бурчак, председатель Ради рускай националней меншини городу Вуковару.

Редакторка Вера Павлович бешедовала о змисту, темах и характеристицех приповедкох и людзох хтори ше у нїх споминаю. Кнїжку на окремни способ прибліжела присутним нащивтельом през препроповедане приповедки под назву „Сучасна сказка“, дзе указала на меняне людзох през генерації. Док една генерація цалком твардого шерца, без можлівосци пребаченя, идуща кус мегчайшого шерца, док сучасна генерація полна порозуменя и пребачования.

Зденко Бурчак, рецензент кнїжки, тиж бешедовал о приповедкох, але з боку читателях хторму ше приповедки барз попачели ище у чаше кед их читал (даєдни з нїх) у Новей думки. Одушевено бешедовал о тим як су єдноставно написани, ненападно и зоз єдним нормалним словніком, з обычну народну бешеду, так же би их кажде могол розумиц. Теми зоз кождодньового живота зоз народу и

З ліва на право Мирко Дорокази, Вера Павлович, Зденко Бурчак и Любница Гаргай

обробени су же би були шведок єдного прошлого часу. Читане кнїжки щиро препоручел на читане.

Кнїжку „Дакеди було“ по-крайнім мерею бешедовал о тим як су єдноставно написани, ненападно и зоз єдним нормалним словніком, з обычну народну бешеду, так же би их кажде могол розумиц. Теми зоз кождодньового живота зоз народу и

ше находза пейзажни мотиви Петровиць. Главна и одви-чательна редакторка кнїжки Вера Павлович, приповедки выбрала и ушорела Любница Гаргай, за видавателя Дубравка Рашилянин, рецензент Зденко Бурчак, лекторка Мария Вулич, а кнїжку компю-терски обробела друкарня Солдо Вуковар. Кнїжка ви-дана зоз фінансийну потри-мовку Совиту за национални меншини Республики Горватской и Цертису д.о.о.

Лю. Гаргай

ОТРИМАНА РОЧНА СКУПШТИНА МИКЛОШЕВСКОГО КУД „ЯКИМ ГОВЛЯ“

Роботне предсідательство и секретар Союзу З. Костелник

Члени КУД „Яким Говля“ на Скупштини

Початком рока кожде здружене отримує рочну скупштину. То нагода оглядаючи ше на роботу у прешлім року, зазначиць ей позитивні и негативні боки, виплановаць роботу за наїходзаци период.

Културно-уметніцке дружтво „Яким Говля“ Миклошевци свою порядну Рочну звітну скупштину, отримло 11. фебруара, у просторійох Будинку културы.

Скупштину отворел предсідатель Славко Ждиняк, котри дал звіт о роботи у прешлім 2022. року. У Дружтве и далей активно робя дзесьцінска фольклорна и женска шпівацка група, котри шорово отримую проби раз тижнево. Рецитаторска секція и секція чування традицій отримую проби и схадзки спрам потребох. Старша танечна група активно робела по міклошевску манифестацію, а понеже не было озбільнейших наступох, млади страцели интерес и група, нажаль, престала з роботу, та потребна значна усільносць же би бы ше млади

знова активовали. Предсідатель замодлел тайомніка Союзу Русинох и аниматора за культуру пана Звонка Костелника, котри был присутни на Скупштини, же би Дружтву обезпечел голем ёден наступ у іножемстві, цо бы могло мотивоваць младых за дальшу роботу.

Шицкі секції Дружтва у прешлім року оставарели вкупно 44 наступы, а медзі німа як найзначнейши треба відвойць отримоване Дня національных меншин ВСЖ у Міклошевцах и знімане другого музичного албуму.

Предсідатель тиж представел и план роботи за 2023. рок, а визначен же Дружтво лем цеком фебруара и марта уж планує пейць активносці.

Фінансійни звіт за прешлі рок представела Віолета Гірйовати, тайомніца Дружтва. Вона наглашала же фінансійна ситуація у Дружтве стабільна, а шицкі трошки шорово и на час подмирени.

На Скупштини єдна од точкох дньовнога шора була пременка Статуту. Пре-

неускладзеносць адреси Дружтва у Статуту зоз адресу у катастру, необходно было пременіць адресу у Статуту. Тот предклад бул прилапени єдногласно.

Под точку „рижне“ Славко Ждиняк упознал членох Дружтва зоз одлуку Управнаго одбору о одкладаню организацій балу за идуци рок пре неможлівосць фінансійного закриваня трошкох. Як предклад дане же треба почац з роботу вельо скорей, зазбероваць донації, упознаць други нашо дружтва о организації балу и обезпечиць приход госьцох и з других местах.

Леся Мудри предложела же би дзесьцінски маскенбал, котри уж вельо роки организуе Дружтво нашо дзецы Міклошевци, од того року бул у соорганизації зоз КУД-ом. Предклад прилапени єдногласно, а отримоване балу наявене за 18. фебруара.

По законченю Скупштини шицкі присутни остали на друженю коло пригодней закуски.

Леся Мудри

ОТРИМАНА ШВЕТОЧНА АКАДЕМИЯ З НАГОДИ НАЦІОНАЛНОГО ШВЕТА РУСНАЦОХ СЕРБІЇ

Националне швєто Руснацох означене як здогадоване на 17. януар 1751. року и початок присельования Руснацох на територию нешкайшой Войводини. Означоване почало 21. януара у Коцуре зоз Службу Божу у церкви Успения Пресвятей Богородиці, гре-кокатиліцкай церкви у Коцуре и виставу под назыву „Шліди за паметане“ потвердзены глібоки корені хтори Руснаци зо-хабели на тих просторах кед у питаню малярство. На вистави был и министер за людски и меншински права и дружтвени диялог у Влади Республики Сербії Томислав Жигманов. Зоз своіма роботами представели ше троме руски малярски уметніки зоз традиційними мотивами хтори творели и творя у Коцуре.

То Сілвестер Пушкаш, Мікола Буша и Сілвестер Макаї. У Коцуре представена часць богатей кухні Руснацох и рижни повязаносць національнай кухні на тих просторах. Центральная часць преславі була Сяточна академія у Вербаше. Попри министра Жигманова, на ней бул присутни и предсідатель Покрайнскай Влади Ігор Мирович и владика кир. Георгий Джуджар, предсідатель Национальнаго совету Руснацох Йоакім Рац, предсідатель Општини Вербас Предраг Роевич и други. Швєточну академію провадзела рижнородна культурно-уметніцка програма. Швєточносць поріхтал Організаційны одбор Центральнай швєточносці, Завод за культуру войводянских Руснацох и Национални

Делегація зоз Союзу Русинох РГ на збуваню

совіт Руснацох зоз потримовку Општини Вербас, Културно-уметніцкого дружтва „Жатва“ и Ради-телевізії Войводини, а дзекуюци фінансійнай потримовки Покрайнскаго секретаріяту за культуру, явне информоване и одношленя з вирскими заєдніцамі.

Звонко Костелник, проф.

МЕМОРИЯЛ ВЛАДИМИР ТИМКО – ВІДЗЕНЕ З КАМЕРУ

1. место Ромко Гаргай

2. место Агнетка Балатинац

2. место Агнетка Балатинац

У организації КУД-а Руснацох, Осиек, а з фінасийну потримовку Совету за націонални меншини РГ, 17. листопада отримана манифесція „Відзене з камеру“.

Владимир Тимко несподівано ше упокоєл 2008. року, у своїм 55-им році життя, а бул єден зоз сновательох Дружтва у Осиєку. Спомедзі численних активносцох барз

авторкох и авторох. Змагали ше: Гелена Шобан, Мирко Рибич, Никола Дітко, Дубравка Рацлянин, Ромко Гаргай и Агнетка Балатинац.

Виберало ше фотографії

КУД Руснацох Осиек після успішної манифесції Відзене з камеру

Манифесцію отворела Агнетка Балатинац, Представителька руській національній меншини Осєцко-бараньскій жупанії і членіца КУД-а Руснацох Осиек, хтора була задужена за приихтоване фотографійох за змагане.

Манифесція „Відзене з камеру“ основана 2021. року, преважно же би ше отримал континуитет у отримованю Меморіялу Владимира Тимко. Скорейших роках отримовал ше турнір у століні тенісу хтори пре пандемію вируса корона мушел буц претаргнути.

любел и фотографию. Прето порадзене же би ше отримовала праве така манифесція у рамикох Меморіялу, на хто́рой можу участваць лем члені КУД-а Руснацох Осиек.

На конкурс, хтора тирвал еден тидзень, посыпало ше по три авторски фотографії на хторых Осиек лебо природа коло Осиєку. Фотографії ше потым шифровало, а жири их веци препатрал и оценьювал. По одлукі предсідательства, од ёдного автора могла быць выбрана лем ёдна фотографія за награду. На конкурс присцігли фотографій шесцерых

за 1., 2. и 3. место. Перша награда була урамена прешлорочна побитніцка фотографія, а други два награды USB меморія и лакотки. Жири творели: Ясмінка Ванччура, Тихана Здравкович и

Рочна Скупштина КУД Руснацох Осиек

Зденка Зрно.

Жири одлучел же 3. место освоела шифра под хтору ше находзела фотографія Дубравки Рацлянин, 2. шифра под хтору ше находзела фотографія Агнетка Балатинац, а 1. шифра под хтору ше находзела фотографія Ромка Гаргая.

Медзі иншим, Руснацы з Осиєку на тот способ промовую место дзе жилю, не забываюци свой походзене, але уключую и категорій творчосці хтори ше развіваю истоташне зоз пестованьем язіка, традицій і культуры.

После преглашэння победнікох и дозельвана наградох, члены Дружтва отримали Рочну звитнту скupштину на хто́рой поднешени звіти о работе у прэшлім року, та планы за ідуци рок. Понеже КУД Руснацох Осиек 2023. року наполні 40 рокі од снованя, планы обсяжнейши, а пово-ліаны шыцкі хтори маю стари фотографії Дружтва же би их послали на имейл: kud.rusina.osijek@gmail.com .

Дружене, хторе у наших Дружтвах после кождай манифесції звичайне, того року тирвало кус кратше, бо горватска репрезентация на Швейцарія першэнстве у фудбалу бавела за 3. место, за бронзову медалью, хтору на концу и освоела, а вецина уж мала планы за провадзене тогто змаганя.

Агнетка Балатинац

О ПОСТОХ У НАШЕЙ ДУХОВНЕЙ ТРАДИЦІЇ - ВЕЛЬКИ ПОСТ: ЦО, ДЗЕ, ЯК?

Уводне слово

У церковним року єст два шліді шветох. Єдни шлідза слунков/соларни, а други мешаков/лунарни циклус. Перши шлід шветох, то тоти котри више на исти датум, як на приклад Рождество Христово – Крачун, або швета святительох: Петра и Павла, Дзуря, Яна, Митра, Михала... Други шлід шветох вязани за преславу Пасхи Господней/Велькай ноци, а зоз тим и шицких шветох котри ёй предходза, або ю шлідза. Тоти швета спрам нашого слункового року „меняю свой датум славеня“.

Скорей каждого векшого швета исную днї рихтаня, наволуеме их постами. У цеку рока єст рижни пости, а найзначнейши и найважнейши то Вельки пост, котри нас приихтує за преславу найвекшого християнского швета – Пасхи.

Цо то пост?

Пост то єден окремни час у цеку церковного рока котри ма покутни (hrv. pokornički) характер. Цо то значи найлепше бизме можебу зрозумели зоз шлідующого поровнання. Кед чекаме госкох пратаме и прикрашуеме обисце, приихтуємо єздения и колачи, у думкох раздумуємо о нащивительох, о темох котри сцеме з німа подзеліц, сцеме им вилагодзиц. Цо ше баржей бліжи дзень приходу, возбудзене у нас више баржей рошнє. На одрецени способе понадмирно жертвуеме, одрекаме ше свого шлебодного часу. Скорей ше, пре худобу, часто аж и меней єдло, же би на дні кед госци приду було обилнейше и богатше.

У духовним поніманю подобне випатра нашо рихтаня за вельки швета. У тим случаю нашо трапеза/покута и жертва унапрямлені на ушорыоване наших чувствах, медзичловеческих одношеньох и на обнову вири.

Пост не якешик гладоване, або яко у моди нешка, диста, же бизме з яри поправели свою линию и кармели нашу самопопачлівосць у жвератку.

Без молитви и ділох милосердия, з фактам же дахто себе ускрацує єдзене, ище не можеме бешедовац о християнским посту.

Вецей од самого одреканя од єдла, пост то час у котрим наглашени єдноставносц, скромносц, понізносц и благосц як прикмети котри нам оможлівюю одрекнуц ше шицкого до нам наисце непотребне. У тим чаше намагаме ше преглібіц свою християнску виру през частейшу молитву, читане Святого писма, приступане Святым тайнам.

Пости през церковни рок

Церковна традиция позна кратши и длугши пости. Посты сциме стреди и пиятки, да єдни швета тиж посни дні (Усикновение, Воззвіжение Чесного Креста...), пред шветодом апостолах Петра и Павла як и пред Успение Пресв. Богородицы/Вельку Матку Божу єст веций дні посту, а найдлугши то крачунски и Вельки пост.

Хто дужни тримац пост

На пост поволаны шицки спрам своїх можлівосцох (здраве, возраст, чеккосц работы). Восточна традиция у посту припознава идеал за котри треба мац сцелосци, здравя, шмелосци и розуму. То не лем пуста законска норма: хто, кеди и як муши посци, але поволане же би ше интензивнейше преглібівало живот у вири спрам обставинох и можлівосцох кожного поєдинца.

Як ше трима пост

Найлепши напуток о триманню посту дава нам евангелист Матей 6,1-18. За діло милосердия, молитву и посцене найважнейши дискреция и сердечносц. Пост ніяк не шме буц автпромоция.

За длугши период посту тиж важни и уводни час приихтовання. До посту ше не усакуе, але уходзи. Нігда на свою руку, але зоз благословом духовніка котри нас през пост провадзи. Пошлідки „аматорскаго активизму“ можу буц вельки по здраве, психу, а дакеди и дружтвено-соціялни статус поединца

кед у питаню строги и по-дполни пост.

Вельки пост, кеди почина, як ше витворює, кеди закончує

У восточных традицийах Вельки пост почина зоз Чистим пондзелком, дораз по Сиропусней недзелі. Цали тот тидзень ше наволуе чисти тидзень, бо ше дакеди найчастейше праве тот тидзень знало посциц о хлебу и води. Йому предходзели били тидзень тэ. тидзень на млечним без меса (од Месопусней по Сиропусну недзело). Вельки пост закончує зоз Лазарову суботу, суботу пред Квитну недзело.

Вельки або Страсни тидзень то литургийна цалосц за себе.

Молитвенно-духовны живот

У нашей духовней традицийі през Вельки пост маме двоякі молитвени шлід: 1) церковни служеня и 2) моління. У Посту ше служа: Ø) коленопригібане и молітва за благословом на початку Велького посту, а) литургії св. Васілия Велького недзелями, б) стреду и пиятки спрам можлівосцох служба Преждеосвященых дарох, в) Служби за покойных на задушни/грамотални суботи, г) Акатист, д) Канон св. Андрея Критскаго.

У Посту молімі: а) Хресну драгу, б) пацерки до Ранох Христовых, в) пацерки Седем болезни преч. Діви Марій, д) пацерки Марій неустающе помощи, е) шпиваю ше рижни велькопосни церковни писні.

Страсни тидзень и Пасха цалосц за себе. Пре свою обсяжност були би окремна тема за писане.

Єдлови пост

Мирянє – людзе котри не жию у контемплативных монастырох, посца углавним перши дзень Велького посту (Чисти пондзелок) и Вельки пияток, а през час Велького посту стреди и пиятки. Дзе-поєдни посца и строгше. Єдлови пост у себе подрозумяс редуковане количства єздения як и файтох єдла на свой-файтови минимум. За тих що посца шицки штерацец дні

на строго (о хлебу и води) исную тиж дні розришования, на олій и рибу. На строго посци можу лем цалковито здрави людзе, духовно поріхтани за тот подвиг. Нажаль, не раз ше трафело же пре авантурістични дух и посцена на свою руку дзе-поєдни особи скорей як витворели шицки дні посту умарли. Церква више наглашовала же ше о посценю на строго важно посовітовац и зоз своім духовніком.

Милосердие спрам близнього

Тоту часц Велького посту кажди през молітву и одрекане муши одкриц сам за себе. Спокуса индивідуализму, як и препагленого активизму два екстреми од котрих ше треба намагац страніц, бо обидва до фокусу не кладу близнього, але нас самих. Себедаване за других по прикладу нашого учителя вири, Христа, нітка котра нас у нашим шведоченю любови гу близньому ма унапрямовац.

За конец

Важне призначиц же у Восточных духовных традицийах понімане посту идзе баржей на способ духовного идеалу за нашліданене, як законской норми за витвороване та прето отвера можлівосц пренаходзеня власнаго ритму у тей благодатней духовнай стварносци, а зоз тим витворює и автентични духовні плоды за каждого з нас.

о. Владимир Седлак

ОТРИМАНА 18. НОЦ МУЗЕЙОХ У ПЕТРОВЦОХ

Союз Русинох Республики Горватской Вуковар, КУД „Яким Гарди“ Петровци и Рада руской националней меншини Општини Богдановци, 27. 01. на 18 годзин, организовали 18. Ноц музеюх. Тема тогорочнай манифестациі була „Музей барз важні“, а пошвецена є рочніцом значним за руску националну меншину.

**55. рочніца Союзу
Республики Горватской**

**50. рочніца централнай
манифестациі Русинох
„Петровски дзвон“**

**45. рочніца Етнографскай
збирки Руснацох**

Манифестация почала зоз наступом Хлопскай шпівацкай групи КУД „Яким Гарди“ зоз Петровцох, зоз музичным провадзенем оркестра Дружтва. Організаторе у Петровцох постарали ше же би за нащывітельюх було надосці цеплого чаю и вареного вина и пуканки. Тиж так було и белюша хтори порихтали Желька Голкова, а капушанікі порих-

Нащывітель на „Ноцы музеюх“ у Петровцох

тала Андэлка Сопкова.

Манифестацию нащывітели предсідателька Союзу Русинох Республики Горватской Дубравка Раствянина, член Совету за националны меншини РГ Звонко Костелник, предсідатель МО Петровци Мирко Гарди, по-дпредсідателька

секретарка КУД-а „Яким Говля“ зоз Миклошевіцах Леся Мудри и Віолета Гірьзовати, предсідатель КУД-а „Осіп Костелник“ зоз Вуковару Мірко Дорокази и главна и одвічательна редакторка Новей думки Вера Павлович. Ноц музеюх, до котрой уключена и збирка у Петровцох, отримуе ше у ве-

льочисленіх музеюх котры под час тирвання манифестациі бесплатно понукаю рижні програмы од виставох, музичных концертох по презентоване гастрономій.

Звонко Костелник, проф.

У Етнографскай збирки Руснацох

Вше интересантна предня хижка у музею

КРАЧУН У МИКЛОШЕВЦОХ

Ана Бучко представела нови музични албум

Гвіздаре

У организації КУД „Яким Говля“ Миклошевци, 23. дідесембра 2022. року, у міклошевським Будинку культури традиційно отримани Крачунски концерт, на котрим попри домашніх наступели и члени КУД „Яким Гарди“ з Петровцох.

Понеже Крачун швето котре богате зоз традицию, домашні сцели наглашиц на руских обичайох котри вяжеме за ныго. У першай часци програми наступели школьніе котри ходза на наставу руского язика у Подручнай школи Миклошевци. З учительку Лесю Мудри порихтали драмску

сличку „Вілля у рускей хижі“. Змист слички традиційни: мац і дзізвіка рихтаю стол за святочну вечеру, док оцец і синове иду вонка по сламу. Як ше тому и швечі, на столе ше нашли традиційни ёдла: риба на рискаши, бобальки, капушанікі, орехи, яблука, мед. Оцец до хижі уноши сламу и винчуе цалей фамелій. Скорей як почню зоз вечеру, дзеци винчую и колядую, и од родичнох доставаю дарунки. Под час вечери до хижі уходза гвіздаре, традиційна форма коляднікох, котра ше по штредок прешлого сторочя ище віше могла видзиц при Руснацох у тих

Хлопска шпивацка ґрупа з Петровцох

краіох.

У другей часци програми старши члени рецитаторскай

секції Любов Колесар, Любіца Хома и Леся Мудри пречитали виривки зоз збирки „З моего валалу“

Младежска шпивацка ґрупа, Петровци

Николина Бучко и Владимир Мишленович

КРАЧУНСКИ СЛУЖБИ БОЖО У РИЄКИ

Вирніки на Служби Божей

Паноць Михайло Симунович

служили паноцьове зоз Крижевцох, протоєрей Михайло Симунович и секретар Крижевского владичества, канцелар Владимир Симунович.

Паноць Михайло Симунович прочитал крачунску винчованку нашого владики Милана Стипича. После Служби Божей члени нашого Дружтва, Татяна Крамер и Верица Провчия, присутним понукали колачи, бобальки и ошвижене.

Владимир Провчий

Гавриїла Костельника. Потим зоз колядами наступили домашнї, а як госци наступили члени КУД „Яким Гарди“ з Петровцох, младежска и хлопска шпивацка група.

На самим концу програми Ана Бучко, водителька Жен-

скей шпивацкой групи, присутним представела нови музични албум крачунских шпиванкох под назву „Рождество твоє“, котри на дарунок достали шицки присутни.

Леся Мудри

Школски дзэцы колядовали

СЛУЖБА БОЖА ЗА РОЗСЕЛЕНІХ ПРАВОСЛАВНИХ УКРАЇНЦОХ У РИЄКИ

Православни вирніки на Крачун у Риєки

На препоручене нашого паноца Михайла Симуновича и закладане нашего владики Милана Стипича, 7. януара 2023. року преславени православни Крачун у церкви св. Севастияна и Флорияна зоз Службу Божу за розселеных Українцох. Службу Божу служел Українец, священік зоз Загребу, паноцец Иван Гринишин.

Часц Службі Божей

Цалу Службу Божу провадзел хор розселеных Українкох „Червена каліна“ зоз колядами под диригентску палічку Таисії Примак. Церква була укращена з малюнками Святей фамелій автора Владимира Провчия, а по Служби Божей отримани концерт колядох.

Владимир Провчий

ОТРИМАНИ КРАЧУНСКИ КОНЦЕРТ И ВИСТАВА МАЛЮНКОХ У РИЄКИ

На Крачун, 25. дециембра 2022. року, у церкви св. Севастияна и Флорияна у Риєки, по одслуженей крачунской Служби Божей оримни Крачунски концерт и вистава малюнкох на тему Святей фамелий.

На поволанку Владимира Провчя, на коцерту участвовал и осемчленови женски хор вибеженцох “Червена каліна” зоз Києва, хтори водзи диригентка Таисия Примак. После ніх коляди на руским языку одшпивал и дует Провчи зоз

Женски хор зоз Києва „Червена каліна“

КД “Рушняк”. Попри того, Владимир Провчи у церкви виложел своё малюнки

Святей фамелий. Вистава осталася о православни Крачун. **Владимир Провчи**

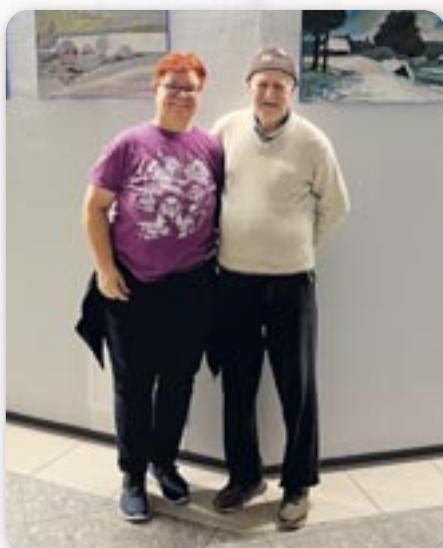

Владимир Провчи опрез вистави Святей фамелий

ВИСТАВИ МАЛЮНКОХ КД „РУШНЯК“

ПРОВЧИ ВИКЛАДАЛ МАЛЮНКИ У „ЧЕСКЕЙ БЕСЕДІ“ У РИЄКИ

Снєжана Хусак, предсиде-телька Ческей беседи зоз Риєки, на на-магане В. Провчия дала желене шветло за виставу малюнкох з нагоди Крачуна у їх галерийским просторе од 10. по 29. дециембер 2022. року. То час кед вони преславяю „Вяночни вечерки“, та ше виложени малюнки жимских пейсажох крашне уклопели до збуваня.

Провчи зоз предсиде-тельку Ческей беседи у Риєки

ВИСТАВА МАЛЮНКОХ „ЖИМА“ У МАТУЛЬОХ

У Галерії Месного одбору Млака у Риєки, 5. януара отворена вистава малюнкох под назву „Жима“ автора Владимира Провчийового з Матульох, а хтора тирвала по 23. януар. То примарни кождорочни циклус малюнкох хтори указує континентални жими зоз шнігом. Автор вицагнул най-красше цо жима понука, указуюци єй чаривносць и красу на радосць нащивитељох.

Вистава „Жима“ у Матульох

ВИСТАВА ПОРТРЕТОХ УКРАЇН-КОХ ГРИГІРИЯ ГОЯ

Вистава портретох розселеных Українкох отворена 24. януара у МО Млака у Риєки. Понеже вистава при-цагла вельку увагу, предлужена є по 7. марець. Портрети настали вяри пешлого року, под час пребуваня вибеженцох у Матульох. И сам вибеженець, Гой портретовоval свою жену и други дзивчата з України. Творчосць Григорія Гоя започала вчас и розвивала ше роками, а його малюнки ше предаваю у галерийох Норвежзкей, Данской, Французкей и Немецкей. У Риєки ше зявел на препоручене Амбасади України пред шейсцома роками на Подобовей колонии „Рушняка“ и од теди постал наш член.

Владимир Провчи и Г. Гой опрез портретох розселеных Українкох

ДВА ВИСТАВІ МАЛЮНКОХ У ГАЛЕРІЇ НАРОДНЕЙ ЧИТАЛЬНІ У РІЕКІ

„Жимска идила“

Дзекуюци для горочному добруму сотрудніцтву КД „Рушняк“ з туту культурну інституцію, 24. января того року отворена вистава „Жимска идила“, зоз хтору ше представили тройо маляре Подобовей секції Дружтва: Блажевич, Гой и Провчи. Дваець осем малюнки у технікох олєю и акрілу остали виложени по 4. фебруар.

На отвераню вистави представніца Городской читальні похвалела роботу Дружтва и нашо закладане на бувших виставох и наглашала для горочне сотрудніцтво. В. Провчи, предсідатель „Рушняка“, подзековал сей у мене Дружтва на красних словох и подаровал ей єден свой малюнок жими.

„Жимска идила“ у Городской читальні у Рієкі

Наглашел же дзекуюци петанцроочному сотрудніцтву з туту інституцію було нагоди досоац простор за викладане, понеже у городу чежко присц до квалифікатных и фреквентных галеріох.

У культурнай програмі наступел українски женски хор „Червена каліна“ з диригентку Таисию Примак з Києва, хтори акапела одшпивал 6 шпіванкі на радосць нашвітельюх у полней галерії. Медзи патрачами була делегація „Матки горватской“ з Рієкі, як и делегації других дружтвох з Рієкі и Опатії. Дует Провчи спред КД „Рушняк“ наступел з двома рускима шпіванками.

У организації нашого Дружтва порихтана красна велька госцина, з єдлами хтори порихтали нашо члени Варица Провчи и Татаяна Крамер. З розпартаньем малюнкох и друженем закончене отверане ище єднай красней вистави.

Вистава „Квеце за Валентиново“

Автор опрез вистави „Квеце“

Од 6. по 14. фебруар „Рушняк“ порихтал виставу кветних малюнкох у Городской читальні на Корзу у Рієкі под назву „Квеце за Валентиново“. Викладали тройо авторе: Мирта Блажевич виложела квети ружо и польского квеца, Григорий Гой триптих пипиньох, а Владимир Провчи квеце у вазнох.

У Рієцким краю Валентиново ше традиційно слави и барз почитуе. Теди ресторани, тераси и хотели полни. Залюбени на кождым крочаю гледаю свой куцик, та так велі розптарали нашу виставу тримаюци ше за руки и длugo ше затримуюци опрез малюнкох. Видзи нам ше же вистава була красна, успішна и прикладна за час у хторим тирвала.

Владимир Провчи

ОТРИМАНИ ТРАДИЦІЙНИ ДЗЕЦИНСКИ БАЛ У ПЕТРОВЦОХ

Под покровительством Општини Богдановци, КУД-а „Яким Гарди“ Петровци и Ради рускей національней меншини Општини Богдановци, 19. фебруара, у Соколані організована Культурна творчосць дзеюх „БАЛ“. На балу були присутні веций як 70 дзесці, а попри порихтаних лакоткох и рижного соку найпопуларнейша и найобчекованаша була томбола. Прэйг 150 томболі, хтори обезпечел организатор тогорочнай манифестації, дзесці несцер-

пезліво чекали. Попри радосці тих хтори достали на томболі було и слизох тих хтори не мали щесца. Предсідатель МО Петровци Мирко Гарди у сотрудніцтве зоз Општину Богдановци шицких присутніх почасцел зоз бухтами. Шицки присутніх забавяли оркестер КУД-а „Яким Гарди“ и Хлопска шпівацка група.

Звонко Костелник, проф.

Нащывителе Дзечинскаго балау Петровцох

ТРАНСФЕРСКИ ОДХОД

„Добри дзнь, най ше пачи Ваша карта, колсек, перон tot и tot. Щешліва драга“ – приємно ше ми озвала пані штредніх рокох з другого боку жезніцкого шалтеру. Приємнейше як пані, попатрела сом на свою др Мартінс чижми. Покивала сом зоз плещами, удихла сом глібоко, дзвигла попатрунок и розцагла недокончени оших як знак же сом ю разумела. Коло окерових карсцельох змесцела ше грациозна пудлочка краткай шерсци. Пудла спала. Спала и пані. Голем сом так думала кед сом до чекальні уцагла два куфри свойого живота и єден мещок снох. Точно тельо кельо сом могла ношиц зоз собу. Того ярњого предпладня думала сом на койцо. Іще як сом думала. Алс, не гварела сом ані „а“.

Скорей як цо сом кроцела прейг пагу жезніцкей конструкціі хтора вецей обецовла як понукала, поцихи сом ше на петох обрацела коло себе же бим остатні раз застоновела прешлосц. У глави ми бул емотивни кошмар. Пляскали ме гнів, бес, розчароване, боль, смуток питаюци ме: як можліве же сом пол живота препровадзела у намагню врациц ше до родного городу, а терз го зохабям з власну дзеку? Одлука же бим зохабела свой горад, свой место припадносци под гвіздамі пришло неполоване и нагло. У єдней хвильки опрез мнє ше нашло об'єктивне споз-

нане же за мнє мой горад од двацец пейц тисячи жительгох на сто кілометры квадратни метери єдноставно не ма места. У другей хвильки сом годзинами стала з єдну ногу у Сріме, а з другу у Славонії – мойому наймилшому месце на цалім швеце. Видзело ше ми же мост Жан Мишел Николіер цалком окремни. Як кед бим прейг нього не прешла мілон раз понаглаюци, залюбена, задумана, одрастаюци. Вука ми джмуркла зоз смутним сущаньем: „Шицко у шоре. Идз. Спакуй Панду до целофану и карту за драгу гоч кадзи.“

Нешка не можем повесці же то була найчежша одлука у моім живоце. Алс була вшэлляк найнелагоднейша. Була то єдна зоз гевтих одлукох хтори охабюю глібоки, невісцеруюци шлід у тебе. Не раздумавала сом вельо о тим кадзи ідзем. Знала сом лем же мушим пойсц. Мушим пробовац найсц свой давно страцени мир. Зочена зоз шицкима можлівима и неможлівима демонамі у себе, похопела сом же сом у вчасных двацетых рокох остала цалком сама. Сама зоз собу и шветом на длані. Калеідоскоп можлівосцох у очох, ужемене у двотаткім крочаю др Мартінс чижмох и єдна глава зоз гнівавцім носом з дзирку на штредку. Шицко або ніч. Нігда сом не була особліви коцкар, ані сом на себе не ліпела етикету

особи хтора ризикує. Віше сом була прихильна бізовним поцагом бо вони понукали знане, моц, контролу и час. Час планована пренаходзеня себе, уклапаня до дня, мешаца, рока. „Фіююю“ зачало ше параше пискане пищка. Бул то знак за рушне. У тей хвильки вецей сом не була смутна. Не була сом аж ані застарана. На себе сом нацагла квашни ошміх и саму сом себе подкупела з думку же ми не будзе важне дзе жиєм але як жиєм.

Даскельо рокіі познейше знова сом ше врацела на хвильку одходу з места на хторе сом ше роками врацала. Гей, призала сом себе, исную якашник жажды и злодзечносц у мнє хтори зросли зо мну. То цалком у шоре бо сом заврала тото животне поглаве. Заварла сом го. Одрастаюци зошицким сама, далеко од родного дому и карю препознала сом особну животну науку. Не родзена же бим ше уклопела. Родзена сом же бим була иншака. Кед сом то прилапела, одлучела сом дзень, тидзень, мешац и рок уклопиц до себе. Кажде рано ше запитам: Хтори то нешка дзень? Одвіт віше у єдним напряме. Нешка дзень у хторим сом лепша як вчера и мудрейша як ютре. Потребне лем превериц колеска магій. Шицко ше друге случы, наисце, пропорціонально, аналогно.

Панонска морнарка

Витрику, витре

Витрику, витре, вірни пайташу
доволай хмари
най попию моряю слизох
бо мила барз далеко.

Ілийо, покус гірмотай и бліскай,
міленку на облак доволай,
ангели окупайце ю зоз моїма слизами
и шептайце ей же ю іще любим,
гоч є не моя, най ме не забудзе.

Яким

* * *

Повед бим

Повед би ци квітку моіого шерца,
повед бим ци най будзеш
слунечко цо грее мою любов,
повед бим ци кельо ше ми пача
твой габово очка.

Повед бим ци моя наймілша,
повед бим ци най будзеш
мою міле мачатко,
повед бим ци най ше зо мну прешпа-
цираш,
повед бим ци най шеднеш коло мнє,
а вец бим ше опітал:
Пані, чи шлебодно обочака твойо чер-
вени усточак?

Повед бим ци же це любим,
але ти не будзеш вериц –
будзеш у себе думац:
ти не за мнє, худобни ши,
некрасни ши, нешколвани.

Кед так думаш, квіток у моім шерцу
почнє прец,
слунечко престане грац мою любов,
думки ми пойду аж на гевтот швет,
а ти заш лем будзеш моя,
вер ми, лем моя.

Яким

чловек нїзкого росту

чловек нїзкого росту
обрацал ше
коло високих рошлїнох
хтори му були високо
високо понад главу

нє були то стебла
орехох ягодох ядловцох
були то обични рошлїни
єдней загради
хтори вон з любову
окоповал
и з нїма ше кажди дзень
зєдиньовал

безкомпромисно знал
же му людзе буду
на шицким завидзиц
та ше вец скривал
поставал нєвидлїви

а вец єдного дня
наишол коло його загради
велічезни коч
и у нїм прекрасна дївица
задуманих очох
билих рукох
чистого шерца
збачала нїзкого чловека
як вредно роби
застановела ше
посановала
погласкала
и вилічела рани
його души

Лю. Г.

čovjek niska rasta

čovjek niska rasta
okretao se
oko visokog raslinja
koje mu je bilo visoko
visoko iznad glave

nisu to bila stabla
oraha duda jele
bilo je to obično raslinje
jednoga vrta
koji je on s ljubavlju
okopavao
i s njim se svaki dan
sjedinjavao

beskompromisno je znao
da će mu ljudi
na svemu zavidjeti
pa se skrivao
postajao nevidljiv

a onda jednoga dana
naišla je kraj njegova vrta
veličanstvena kočija
i njoj prekrasna djevica
zamišljenih očiju
bijelih ruku
čistoga srca
ugledala je niskog čovjeka
kako marljivo radi
zastala je
sažalila se
pomilovala
i izlječila rane
njegove duše

Лј. Н.

ЧЛОВЕК И ЙОГО ВЛАСНЕ „Я“

Єден чловек ишол вше напредок,
огляднуц ше нїгда нє жадал.
Його „я“ було слово и закон,
похованы с з нїм вєдно
кед пре ньго, бидняк, страдал.

Други, заш, шал свойого розума
слово
у ноцней цмоти по полю,
а його „я“ як пшичик вирни
на могили його чекало
швітане слунка и свою долю.

А гевтот, треци чловек,
кед ше до сита наєдол,
свойо „я“ анї не гледал,
певно лем прето
же и його смачне жедол.

Йозафат Колбас

ЦИКЛУСИ

Швичка догорює,
цмota уходзи през облак,
живот,
як лїсток
лїстопадного древа,
гойса ше
на ценкей нїтки
иснованя,
дави ше под терху
каждодньовосци
нелюдских нормох
дружтвено прилаплївого,
руйнуе ше краса души
под прициском
матеріялного,
дави ше чловек
у блаце глобалного,
умера чловечносц,
народзующи
безскрупулезносц.
.....

Лемцо народзена
безскрупулезносц,
гамишно
грабе шицко коло себе
.....
Починаю войни...

Агнетка Костелник Балатинац

CIKLUSI

Svićeća dogorijeva,
tama ulazi kroz prozor
života,
kao list
listopadnog drveta,
leluja na tankoj niti
opstojnosti,
grcajući pod teretom
svakodnevice,
neljudskih normi
društveno prihvatljivog,
urušava se ljepota duše
pod pritiskom
materijalnog,
guši se čovjek
u glibu globalnog,
umire ljudskost
rađajući beskrupuloznost

Netom rođena
beskrupuloznost,
gramzivo
grabí sve oko sebe

Započinju ratovi...

Йозафат Колбас

Ahnetka Kostelnik Balatinac

ЕВГЕНИЙ М. КОЧИШ - ЗДОГАДОВАНЄ

У тим числі Новей думки здогаднєме ще Євгения М. Кошиша, іще єдного по-знатого поета, за хоторого ще без сумніву може повесць же є найплодніші руски писатель. Тому факту шведочи пейдзешат роки літературній активносци.

Кельо руска література справди богата, шведочи и літературна творчосць Євгения М. Кошиша.

Євгений М. Кошиш у рускій літературі зявив ще 1929. року з приповедку „Остал гладни”, друковану у „Руских новинах”. За пейдзешат роки літературній активносци, Кошиш без сумніву найплодніші руски писатель. Познati є як прозаїк хтори обявив пейць романи и понад сто приповедки, не рапуючи приповедки за дзеци. Цо ще дотика тематики которую Кошиш заступал у своїх ділох, вона соціялна и егзистенціялна, та ще його літературна творчосць може опатриць як животна, дружтвена хроніка руского дружтва 20. віка.

У приповедкох Е. М. Кошиша розликую ще штири приповедаць круги: одношня медзи жену и хлопом, жартовліви, соціялни и егзистенціялни. Перши два теми були заступени медзи двома войнами, а други два теми у повойновим чаше. „У кругу соціялних приповедкох найвекше число Кошишових

найудатнейших приповедкох. Так ту заступени: „Рисаре” (1953), „Надічаре” (1954), „Вандровкаш” (1968) и „Грицько Водочура” (1968). За ніх найвизначнішіша прикмета же инсистую на медзилюдских и продукційних одноМешеньох, углавним у рамикох медзивойнового и повойнового руского и югославянского дружтва. Прейг слики соціялних одношнях твори ще обща слика о природи тих дружтвох. Прейг подобох непреривно ще указує на потребу и гуманосць борби за соціялне ошлебодзене найширших роботних масох. Зоз Кошишовима приповедками до рускій літератури уходзи не лем параст, селян, але и роботнік, пролетер, найчастіше безроботни, але витирвали у гледаню права на хлеб, права на живот.²¹

Зоз другого боку, егзістенціялни приповедаць круг инсистує на чловеку як єдинки, на його живоце. „У тим кругу приповедкох Е. М. Кошиша чловек, односно подоба ще вецей не ноши зоз потребу пременки соціялних одношнях же би ще жило на чловеку достойни способ, але ще од сущній важносци указує факт звонка чловековій моци, факт стретнуца чловека зоз судьбу, як ще на-волує чловекова немоц пред чечкими вдеренями и незаобіходними цеками живота.²² Таки приповедки „Хрин” (1953) и „Янко Лукачов ноцни чував” (1976) же и токо цо на перши погляд випатра неможліве постава можліве.

Євгений М. Кошиш написал и єдну драму у штирох дійох зоз селянского живота, „Вона невиновата”. Случує ще у перших роках 20. віку у єдним валале.

Як и велі писатель о котрих сом писала у „Новей думки”, и Е. М. Кошиш мал

чекки живот. Так же бізмез лепше розумели Кошишово опредзелене за упарте звладоване препреченьох котри стали на його животній драги, мушиме знаш и його соціялну позадину. Як дзецко худобных родичох не мал можлівосці поряднє ще школовац, та прето приватні по-кладал класу по класу дописней гімназії. Таке школоване ишло барз чечкко, та и попри найвекшіші сцелосці не закончел гімназію. Як найстарше дзецко у вельчищлені фамелії, мушел зарабяц хлеба себе, а ведно з родичами и за младших братох и шестри. Попри тим, з власним знойом мушел заробиць и пенеж котри мушел плаціц як школяр дописней гімназії за покладане испитох. Кошишово товарише знаю же вон бул сцели, роботни и витирвали чловек у витворюваню своїх животних планох. Кед ще опредзелел за животну драгу образованого чловека, вон тому опредзелену жертвовал свою младосць.

Кошиш мемоарски записи почал писац под конець свойого живота, кед уж його літературна подоба була оформлена. А як чловек бистрого духа, опредзелел ще висликовац свою младосць на весели способ вибираючи гумористични здогадованя котри обявени у книжкі „Цо паметам о себе”. То ще одноши на дзецински роки.

Як було кед Євгений М. Кошиш бул хпалець, можеме видзиц зоз даскеліх виреченьох: „ЦО ПАМЕТАМ О СЕБЕ? Чечкко ще тераз здогаднүц, але попробуем. Запаметал сом; кед ми було осем роки, ходзел сом уж до другой класи основній школы. Учителька нам була Юлка Будінскага. О чим приповедала, не можем ще точно здогаднүц, але сом добре запаметал же гварела:

,Чловек з дзецинства паметашицко, а кед є старши, не памета що вчера полуудньовал.“ Я ей не верел. Можебуц и други так исто, бо зме себе думали же як може чловек забуц що вчера полуудньовал кед то було лем вчера?

Вельо би було писац що сом запаметал, а мало знам що сом чувствовал. Же сом ще народзел 1910. року, 5. авгуаста, дознал сом аж кед сом до школы уписані. Алё що то рок и що то авгуаст, то сом не розумел.

Вечені 1912. року мнє було два роки у авгуасту. Паметам же оцец не бул дома. Віше ме мац спрэведала же неодлуга придзе. Наисце, теди ще водзели балкански войни, та млади хлопи були поцагнуги до войска за кожди случай. Його фотографія у вояжкіх шматох була задзата у образу що вишел под греду, вец ю баба дала урамикована и обешела окреме. Запаметал сом го перше лем по фотографії.

Кед сом ще народзел, мойому дідові ще ище чарнели оберва и баюси. Стрэдовични чловек. Мал 43 роки. Оцец мал двацец ёден, мац осемнац. Баба штэрацец. Перши унук. Найстарши. Паметам як ме дідо вшадзи водзел зоз собу. Ношел ме на грингох. Бавел ще зоз мну як ровни з ровним. Пайташе. Баба го часто секірала же нарабя зо мну. Прагал сом го до порвазкох. Дідо бежал и регорчал, а я за нім по дворе або по конку.”²³

Друге здогадоване одноши ще на школу „ШКОЛА! Сцем учыц гімназію. Дописну. Кед ще ми не поцесцело остац у подофицірской школы, жадам учыц гімназію. А зач? Препомінам перше мацери. Вона слуха и не слуха. Ма свой плани, бриги, роботи и дзеци. Крем мнє драства

¹ Тамаш, Юліян, Євгений М. Кошиш, Вибрани творы, Завод за выдаване учебнікох, Нови Сад, 1980., 216. бок

² Тамаш, Юліян, Євгений М. Кошиш, Вибрани творы, Завод за выдаване учебнікох, Нови Сад, 1980., 216. бок

³ Євгений М. Кошиш, Цо паметам о себе, мемоарски записи, Руске слово, Нови Сад, 1985., 9. и 10. бок.

шестра. Мам ище двох братох. Єден народзени 1924. року, други 1927. и шестра

⁴ Евгениј М. Кочиш, *Цо паметам о себе*, мемоарски записи, Руске слово, Нови Сад, 1985., 133. бок.

1921. року. Худоба. Одкаль? Але ј упарти. Допивам и оцо-ви и мацери. Лем пейдзешат динари мешачно! Цо то? Кед би ми давали кождай недзелі банку, ту би дзешка були трошки на єдним и за школоване. Правда, треба папер купиц, вец одпосилац закончени задачи, поштарину плациц. То ище двацэт динари мешачно. Значи, ведно седемдзешат до осемдзешат. Метер олупаней сухей кукурици мешачно! Ніяк! Не пристава анї мац анї оцец. Я ходзим як змокнута кура по дворе. И на полю сом нерозпо-

ложени. Ламачка ше закончела. И оране под жито и шаце. Цо робиц през жиму? До газдині? Легінъчиц ше? Шицко ми тото неприємне и непотребне, даремне. Я жадам гімназию.

Попущела мац перше. Знам же – готова ствар. Кед лем вона попуши, вец попущи и оцец. Так и було. Я радосни. Ожил сом. Пишем до Сараєва. Доставам перши лекції у децембре 1928. року. Берем два класи: першу и другу.⁴

Шицки ше складаме же

дзецинство и школа найлепши животни час. Не маме бриги, щешліви зме и лем ше бавиме. Тоти Коцишово слова врацели нас дакус до дзецинства. Правда, не кожде дзецинство щешліве, але цо ше може... Читаюци Коцишово мемоарски записи и його літературну творчосць, можем повесць же нас задлужел зоз свою діяльносць на руским язку. Напущел нас 1984. року, але ше го нігда не забудзе.

прирхтала

Андрея Магоч, проф.

12. МЕДЗИНАРОДНИ ФЕСТИВАЛ ГУМОРУ И САТИРИ »КОЦУРСКА ЧУТКА 2022«

Всаботу, 17. децембра 2022. року, у просториах Явней бібліотеки »Данило Киш« у Коцуру (Сербія), отримана перша часць 12. Медзинароднога фестиваля гумору и сатири »Коцурска чутка 2022«. Шицких присутних привітал предсідатель Організаційного одбору манифестації и фахового жирия проф. др Михайло Фейса. У першій часці програми були представлені три книжкі, хторым др Фейса бул єден з рецензентох, а друковані су у Горватской, Босні и Герцеговині та Сербії. Так медзі книжкамі представена и двоязична збирка поезій »Шерцо на червеним партку« Любици Сегеди-Фалц, хтору видало Дружтво »Руснак« зоз Горватской. У мене Дружтва »Руснак« першее бешедовал предсідатель Мійо Шайтош, а у ёй представяню учасців Мелана Дюдар, Наталия Гнатко, Ліляна Киш як і сам рецензент.

У культурнай часці програмы наступілі школьяре ОШ з Коцура, хтори зоз свою учительку Славицу Чельовски у рамікох »Чуточки« виведли даскельо франти, як и госцуюце Дружтво »Руснак« зоз Горватской, хторе у провадзеню членох свогого оркестра одшпівали даскельо руски народні шпіванкі. На конкурс »Коцурскай чуткі« сцігли 27 прилогі, од хторых 23 авторкі и авторе одвітовали на шлебодну тему, а штвіро авторе на тему »Цо зоз Националну стратегію?«. Най-

Дружтво »Руснак« з Републики Горватской на »Коцурскай чуткі 2022«

сатиричнейши и найедукативнейши одвіт на задану тему дал Михайло Катона з Руского Керестура, а титулу тогорочнай лауреаткі у категорії запровадзоване сучасных технологіях у гумористичным вислову достала Мартина Уйфалуши зоз Коцура.

Як гварел предсідатель Організаційного одбору манифестації, тогорочнай Медзинародні фестивал вітворел свой ціль, бо попри домашніх, учацінкі и госци були ище з двух державох. Організатор манифестації було КПД ДОК, Нови Сад и Руска матка – МО Коцур.

Реализоване истей потримали Покраїнски секретаріят за культуру, явне информоване и одношленя з вірскими заедніцами, Национални совет Руснацох – Работне цело за младих, ОШ »Братство единство« и Актив женох КУД-а Жатва. Одход Дружтва »Руснак« на туту манифестацію реализоване зоз средствах од Совету за националны меншини РГ и самих членох.

Наталия Гнатко

»ШЕРЦО НА ЧЕРВЕНИМ ПАРТКУ«

»Голубки« шпивацко-танечна група Дружтва »Руснак«

Учашнікі, госци и патраче на представяню кніжки

Стреду, 28. децембра 2022. року, у општинскей сали у Старых Янковцах, представена двоязична збирка поезій »Шерцо на червеним партку«, рускей поетеси народзенай у Петровцах та лауреатки награды »Александра Духновича« за 2006. рок, Любіцы Сегеди-Фалц. Спред видаўтеля и организатора, гос-

цах и учашнікох привітал предсідатель Дружтва »Руснак« Мійо Шайтош. Модератор вечара була Мелана Дюдар, а кніжку представіли: Еугенія Врабец – редакторка, др Томіслав Мишир – ёден од рецензентох и Наталя Гнатко як член редакцыі. Кніжка друкавана з фінансійну потримовку Совету за

націонални меншини Рэспублікі Горватскей, Општинах Богдановцы и Стари Янковцы. У культурнай часці наступела шпивацко-танечна група Дружтва »Руснак« »Голубкі«, хторы за туту нагоду одшпивали рускі народны коляды и пісні, а вец одтанцовали рускі народны танцы. По заканчэню програмы шиц-

ки зацикавены достали кніжку, ошвижели ше и побешедовали, а учашнікі и патраче медзи котрима були скоро шицкі школьніе хторы ходза на наставу руского языку и культуры у Старых Янковцах, достали »сладкі« дарункі. Соорганизатор була Општина Стари Янковцы.

Наталя Гнатко

23. ШКОЛСКИ ЛИТЕРАТУРНИ ВЕЧАР РУСНАЦОХ

З нагоды Медзинароднага дня мацеринскага языка, як то уж постала традиция, у петровскай школы отриманы 23. Школски литературни вечар Руснацох. Тогорочны вечар пошвецены поетом и поетесом хторы народзены, жио,

жили або спочываю у Петровцах. Так на сцени у школскей дворані були виложены фотографіі ёденац петровскіх поетох и поетесох, медзи хторымі пецеро покойны: Митро Надь, Осіф Костелник, Сільво Ерделі, Мелана

Вашаш та Любіца Сегеди-Фалц и шесцеро хторы медзи нами: Янко Чордаш, Ганча Папандриш-Гаргай, Томіслав Мишир, Еугенія Врабец, Звонімир Барна и Любіца Гаргай.

Школьяре нізших класох

порихтали пейц драмски сличкі, а школьніе висших класох закукли до збирки поезій каждого поеты, та порихтали ёденац пісні, од каждого поеты по едну. У культурнай часці програмы, по-при рускіх шпиванкох, школьніе хторы нізших класох одтанцовали рускі народны танцы. Шицкі школьніе хторы були облечены до народного облечыва панонскіх Руснацох, хторе им дзечне пожичело Дружтво »Руснак«. Програму порихтали школьніе хторы од 1. по 8. класу з Петровцах и Вуковару, а хторы на наставу руского языка и культуры ходза до Петровцах, зоз своіма учителькамі Наталию Гнатко и Тетяну Кочнєву.

Учашнікі, поетове и учителі на 23. Школским литературным вечару Руснацох

Наталя Гнатко

ВШЕ НАШМЕЯНА И ПОЛНА ПОЗИТИВНЕЙ ЕНЕРГІЇ

АНА ГОЛИК ДОСТАЛА ПРИПОЗНАНЄ ЗА ВОЛОНТЕРСКУ РОБОТУ

Цо то волонтиране и кельо вобшце знаме о тей темі? Дахто вецей, дахто меней, а за гевтих хторим тото поняце цалком непознате, даме даскелью основни информации.

Волонтиране то неплацена и непрофітна активносць, але кед то робице зоз шерцом, чувство хасновитосци хтору дакому даваце ані ше не може положиць до даяких фінансійних рамикох. Помоц волонтерох подрозумює: приношенне намірніох и других потребных артиклех, организацию костираня, набавянне лікох, наручоване и провадзене до дохтора, плацене режийных трошкох, совите и помоц при отримованю особней гигієні, пораене, заедніцке шайтане, куповане и подобне. Таки способ зменшусь соціальну изолацію окреме при старших особох, оможлівіює им оставане у власним доме, зменшує або цалком одклада змесцована до даедней установи и коначно доприноши подзвігованню квалітету жывота. Хаснователе углавним старши особи хтри у векшини жию сами и не у можлівосци су окончаваць свойю кождодньово животны потребы. Велі не маю нікогох то би ше о ніх старал, та им волонтере велька потримовка у живоце.

Зоз волонтираньем ше заніма ёдна наша Рускиня зоз Пули. О ней напишеме даскелью слова и зоз ей власним прикладом попробуеме вам прибліжиць туту, за кажду похвалу вредну роботу.

Гоч кілометрами далеко, заш є лем у шерцу блізко зоз Петровцами и крайом у хторим є народзена и одросла. Ана Голік, або як ю у родним месце волаю Ганча Матісова, барз вязана за мацеринску бешеду, написане руске слово, а и сама велько раз зна дацо написаць за нашу Нову думку. Так зме мали нагоду читаць ей тексти о обераню маслинох, о Крачуну и подобне. Окрем того же вона пише, пише ше и о ней и приказуе на телевізії. Остані напис о Ана Голіковой бул, кельо нам познате, у новінах Глас Истри виданым 19. де-

цембра 2022. року. Ана Голік іншак жие у Пули, дзе ше зоз фамелію преселела шайдзешатих роках прешлого століття. У Пули ше добре знашла и полнобела и тот нови дом. Гоч є у пензії уж коло дваццац роки, вона осталася и надалей активна и работна, але з тей нагоды як волонтер хтори помога цемним и славовидным особам. За туту гуманітарну пошвеценосць 2016. року од Здружэння цемных Істарскай жупанії дастала повелю за найволонтерку.

У Гласу Истри обявени прилог о Ани Голік и Антонії Ука хторей вона помога. Антонія цалком цемна, та медзи инишым гвари: „Ана зо мну уж вецей як дзешец роки. Ей помоц найвецей вязана за вонкашні швейт: одход до тарговини, апатики, на пияц... Ведно издзeme и до церкви, а найвецей ми помога при рушаню по вонку. Одход до шпиталю, кед за тим мам потребу, мам организовани прэйг Здружэння цемных Истри, як и пораене обисца два годзини тижньово, та вец то Ана не муши робиць. Нас два дакеди ведно робели и я ю доживиося як праву пайташку, а так ше и справусме ёдану гу другей. Кед зме ше дацо порадзели и кед то не можлівіе витвориць на таки способ, швидко ше ёдана другей прылагодзім.“

Же бісце постали волонтер мушкице прэйсц курс волонтерства. На тим курсу ше учи од самого початку як ше справовац и на яки способ приступиц гу конкретнай особи, та по основи медицинскаго знання. Таки курс хтори тирва три-штири месцы прешла и Ана Голікова на початку своей волонтерскай работы. Вона и нешка, после дваццац роки як пошла до пензії и почала ше занімаць зоз волонтерску работу, ище віше вітална, нашмейна и полна позитивней енергії. О своих активносцях медзи іншим гутори: „Мала сом досц жени гу хторим сом ходзела, та медзи німа було и такей, як бим поведла, позитивней любомори. Знали ше ми питаць

Цемна Антонія Ука и ёй волонтерка Ана Голік Матісова

при хторей препровадзузем вецей часу. А я на годзинку не патрим, але ше прилагодзузем конкретнай ситуації.“

За свою пайташку Антонію гутори же вона дружтвена особа и же сама пренаходзі дзеку за животом, але ест велько особи хтори барз осамени, нездадольны и хори, та кед ше гу нім придзе зоз ошміхом и зоз красну бешеду одожене ше им жалосни думки.

„Мам я и неслужбови годзини волонтираня, та знам наволац хасновательох услуги волонтираня, по потреби ше з даским и стретнүц кед му потребна помоц. Познам велькох людзох зоз рижних институційох, та швидко можем дойсц до потребных информаційох и до конкретнай помощи за ніх. Пракса ме велько того научела“ – гвари Ана Голік.

На поставене питане же як ше одлучела постац волонтерка, вона бешедуе: „Дзеци одросли и пошли до швейта, а и сама сам досц препутовала. Любим контактаўц зоз людзмі. Нам волонтером велько задавольство представя и одход до домаў за старых хтори вец не скрываю свойю задавольствіе же зме там зоз німа. Вони у тих хвилькох виходзя зоз своёй ритуалней кожднівосці, указую свойю эмоцій и задавольство, а кельо поставаю розположенши и

щешлівши то видза и людзе хтори зоз німа робя кажды дзень.“

О своій волонтерскай роботы ище гутори: „Я свой час прилагодзузем першэнствено потребом хасноватэльох. Мне то не проблем, я обращена спрам ніх. По по-терашнім искусству поведла бим же найвецей ест гевтих людзох хтори жадни бешеди, жадни красного слова. Потреби вельки, так же хиби волонтерох. Я свідома же млади людзе робя и же попри власных обвязкох чежко могу ускладзіць час и за волонтиране.“

Окрем же нащивюе особи у потреби, Ана одходзі и до Здружэння цемных, як и до Цукричох, до Едукацыйно-рэхабілітаційнаго цэнтра цемных Истри. Там организую дружэнія у хторых Ана у улогі газдині и роби шицко цо потребне.

Ана Голік свойю волонтиране оконччуе прэйг пулскай подружніці Синдикату пензіонерах Горватскай. Там дійствую три водітелькі зоз хторима ше волонтере сходзя раз мешачно, преноша им информацій зоз терену и евідентую свою работу. Цэнтра зоз Загребу віше похвалі їх работу у Пули бо успішно оконччу щыцки свойю обвязки, на цо Ана Голік окремно горда.

Лю. Гаргай

ЦМИ БОК МОДИ

ЯК УПЛІВ НА ПСИХУ ПРИВОДЗИ ДО АНОРЕКСІЇ И БУЛИМИЇ

Модерна цивілізація ма озбільни уплів на нашо житоти, а медзи іншим, що и найважнійше, на нашо здравє. Можебуц напредоване здравственей науки у недавній исторії було спектакуларне, окреме кед слово о технології, але випатра же хорота віше найдзе дзирку. Кед главни индикатор здравого дружтва число прежитих при народзеню, вец ше може повесць же зме на добреї драги, але у истим чаше не можеме буц задовольни зоз глобалну ситуацію бо ше нови ризики за здравє зявлю зоз кожду нову генерацію.

Наш способ житота и одношене спрам власного цела ключни у одредзованю квалитета житота, окреме спрам костираня и фізичні активносці котри найважнійши фактори котри го одредзую. Тоти два фактори сами по себе условени зоз културу. Поживова, фітнес и модна індустрия ведно зоз маркетингом формую идею того що би чловеково цело требало буц и творя норми котри маса провадзи.

Дружтва хтори ориентовані гу конзумеризму маю парадоксални думки кед ше роби о єду: єзд кельо лем то можліве, єзд рижни файти поживи, єзд здраво, єзд що меней и будз худи... Тот парадокс обніма нешкайши живот. Тиж так правда и зоз фітнес індустрию. Спортски и атлетски успих и спорт сам по себе теми за славене, але барз мале число людох шорово водзи бригу о своєму целу и водзи живот котри ше состої зоз вельо шедзеня и вельо єдзеня. На концу ясне чом тлустосць єден зоз найчастейших проблемах у нешкайшим дружтве.

Подобни модел мож видзиц и кед ше патри зоз перспективи нешкайшої култури. Ідеални чловек ценки, але віше векша часць популаций нездраво тлуста. Культурални цилі постали нездосцигующи, але их ище віше сцеме долями. Тоти ше идеали совершеного

цела промовирию преїг познатих моделох, як що то фільмски гвозди и манекени. Интересантне вец же цела спортистох у веліх случайох свой верх не посцигую зоз випатрунком, а ані кажды спортиста не приклад совершеного випатрунку. То не гевто що потребне за добри спортски результат, а ані годзини вежбаня и бавеня зоз спортом не гарантую гевтот фільмски идеал котри нам уж генераціями урезані до мозгу як гевто зоз чим ше треба поровновац.

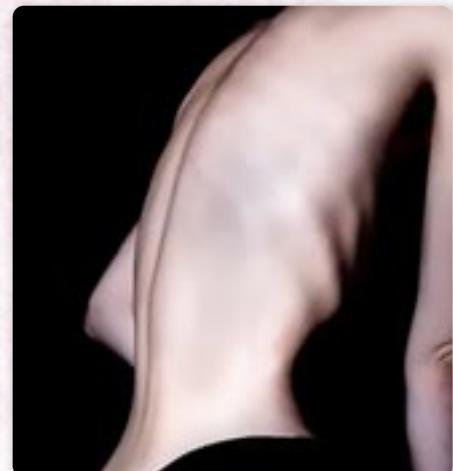
Тиж так, модни фотографії нас окружую з каждого боку: на інтернету, у магазинох, на телевізії и уживо, на плакатах. Тоти слики, праве як и гевти фільмски творя у колективній свідомосці идею о совершенству котрому ше чежко одняць. Окреме млади людзе шнію о возбудлівим живоце котре идзе под руку зоз такими роботами: інтернаціонална модна кариера, луксузни способ житота, найдрагши шмати, егзотични путованя, слава и так далей.

У дійносці, живот єдного манекена або манекенки не так прицагуючи як що би медії сцели же бізме верели. У веліх ше случайох чежки задатак контролювання власного цела претворює до кождодньового мученя. Два окреме озбільни стани до котрих приводзи нездраве одношене спрам костираня и брити о целу то анорексия и булимія. Праве тоти празни естетски идеали котри нас бомбардую зоз шицких бокох отвераю дзвери гу тим станом.

Тоту идею, медзи іншим, ширя и людзе котри формую модни швет, а вона ше преноши преїг манекенох. Справди, тот процес ненамирни и споза булимії и анорексії не стоя зли людзе зоз модней індустриї котри сцу же би шицки були косць и скора, але гевто що промовую на концу водзи гу тим страшним пошлідком. Прето то єден замервени феномен зоз вельма факторами и одвичательносць за тоти стани дзелі ше медзи даскеліма актерами.

Чловече цело приходзи до штредку бешеди кед слово о витирвалосці. Кельо важне отримовац цело здравим и кельо воно може поднесць? Кельо други маю нагоду вихасновац нашо цело у мене одредзених культурных идеалах? Хтора улога политики здравя и яки регулюваня потребни же би ше промововане здравя отримало як главна вредносць? Можебуц ше тоти питаня на першу видза як єдноставни, але справди указую же зме шицки часць єдного бависка у котрим правила не віше цалком ясни.

На концу, то и етични питая. Як видзиме, прицисок котри модна індустрия кладзе на нас не одноши ще лем на культуру, але моцно уплівує на генеральну популяцию хтора дума же єдина права драга спрам щесца и успіху гевта на хторей копираю упліви зоз медийох, що на концу уплівує и на ёй здраве. Шлідуючи раз, кед ше лапице же сце нездавольни зоз собу, роздумайце: чи сце справди нездавольни, чи лем не віполнюєце идеал котри вам наручел хтошкі други. Ризик и векши як що можеце задумаць.

Давид Морган

ЕНЕРГЕТСКА КРИЗА И ВАЛАЛ

Кажда генерация людскогороду жије у одредзених часох, а вони нігда не легки и мају својо особеношти. Нија, нашо генерацији сцигли и прежили так повесц штварцину 21. вику и то ше нам случује? Место же близме уживали у напредовану и благодатох тога живота, у можлјивости медицини вилочиц телј хороти, теніки котра нас заменюје у телј чежких роботох, место ше вожиц у городским автобусу у блізкай будучносци будземе лециј по вселени, ту напредоване у уметносци, науки, а покљи ми сцигли? Природу помали знїшујеме, жем више цеплейша, а пре војни и рижни политични збувана мушиме шпоровац газ, струју, але и воду и гориво. Ишће дакус та нас сцигњу и рестрикциј, явне ошвицене нам ше уж гаши, цени скочели до неба, та зме то шицко не годни заплатиц. Як енергия подрагашује, так и живот постава више чежки.

Дакедишнї житеље валала, там дагдзе по Другеј шветовеј войни, ище више жили без благодатох струје котра до валалу сцигла пейдзешатих року 20. столетия, а саме уводзене не ишло легко, бо людзе чежко прилагали тоту новотносци котра ше им почала цискац до обисца. Здогадујем ше мој баби Маріја котра и 30 роки по уводзеню струје не могла забуц же як кед уведли струју, вона цали мешац ани раз не запалела тоту гру-

шочку цо швици, але швицица зоз лампу и витрионом, а вони ей заш лем наплацели паушал. Була барз розчарована же мушки плациц щошка цо не хаснује.

Тедишинї житеље валалашицко цо мали плациц були порция држави и руковина паноцови, и то було шицко. Зоз приходом модерних часох и нових технологијох живот ше почал меняц, перша ту була струја котра веџ виволала нови трошки, бо сце веџ мушели купиц и аппарати як цо змаржляк, фрижидер, фен за власи, електрични шпоргет, миксер и уцизовач, котри, правда, чловекови олегчали живот, але и направили нови трошок котри треба плациц.

Дзекуюци тим шицким модерним апаратом, месо ше не мушело веџе залівац до масци, могли сце го варене чувац по даскељо днї, а и добра стара метла и трепачка пошли до забуца. Животни пременки предложили ше по конец гевтого, не найшешлівшего 20. вику. На валалу сцигнул и водовод, а воду увесц до обисца ше не мушело, та було таких котри ище даскељо роки остали вирни својм студњом. Баба Марја, тиж спрам својого правила, не сцела до обисца и тоту новотносци, бо ше и то мушело плациц, а кед би до нас пришла и сцела пиц води, мушело ше зоз студнї цагац, бо вона не сцела воду зоз тих цивох же би ше не похорела.

Радио, а поготов телевизор тиж збуньовали теди уж старих людзох, було и таких цо твердзели же то там на пойдзе бешедую, шпиваю и танцују (верим же кед би нешко видзели компјутери и мобилни телефони, поведли бы же то нечисти роботи). Шицко тото до обисца приношело нови рахунки котри требало плациц. Уводзене телефонох тиж не прешло легко, але зоз часом, кед людзе видзели благодат тога чуднога апарату, кус-покус вошол до каждого обисца. Ша, кед ше случело дацо на гевтим концу валала, не мушели сце чекац цали дзень або аж до рана же бисце дознали новосц, але сце у хвильки були информовани кед же сце мали дакога же би вам явел.

Концом 20. вика до валала сцигује и газ, не мушкице веџе водзиц бригу о древу, класц на огень, мерковац най не вигашнє. Лем обрацице гомбичку и цепло вам. Крашнє то шицко, лем досц и кошта, бо то каждого мешаца ёден рахунок веџе, а кед барз од круцице, вац вельо и плацице! Кальово, а поготов руски пеци веџе не у моди, валя ше их и вируцује зоз обисца, а верце, зогриване на тот способ не коштало так повесц ніч. Топели сце койдзеяки конарчаки, чутки котри веџе нет ани на подпальку, бо ше кукурица не ламе ани ручно, ани зоз оберачами, але тлачи зоз комбайнам. Нет ани ви-

гризки, бо ше кукуричанку веџе не рубе, а нет ю ани кому рубац, бо нет ани крави котри би ю ёдли и зохабляли вигризки за топиц до руского пеца.

Пременки у роботи па-расте барз вельки, коні заменени зоз тракторами котри више векши. Жито ше не коши, але го комбайн витлачи за даяки 20 минути по гольту, а ту веџ ище ко-сачки, грабачки, балирки и други машини хтори чловекови на валале насправди олегчали живот. Крави ше дої зоз машинами, шицко модерне и поведло бы ше же паразити наисце легко жиц, а як йому насправди, то вон сам зна кед на концу мешаца сцигњу рахунки, поготов тераз кед цени струј, горива и и иншого у польопривреди рошнию як на квасу.

Нашо политичаре нас уча най шпорујеме енергенти, най меркујеме як и кельо трошиме, бо нија, пришли часи у котрих будзе чежко жиц. А у хторих було легко? Мне ше видзи же правила мој баби Маріје воду зоз цивох не сце, а тоти грушочки цо швица палїц не будзе та ушпорује, знова поставају актуални. Лем не знам зоз чим будземе швици, бо гоч верим же лампи ище можебуц и маме дагдзе у старих орманох, лем же зач купиме витриону?

Томислав Рац

UMJETNIČKA I TRADICIJSKA GLAZBA

Tradicijska glazba kulturna je baština nekog naroda. Ona se nekada u narodu izvodila na raznim prigodama kao što su svatovi, sahrane, seoske manifestacije poput kirbaja ili dana gdje se obilježavaju neki sveci, na raznim zabavama, itd. Također se izvodila i u slobodno vrijeme gdje su ljudi pjevali zbog prirodne potrebe čovjeka za pjevanjem. Umjetnička glazba ima svrhu izraza viših umjetničkih zahtjeva. Stoga umjetnička glazba može, ali i ne mora imati ulogu njezovanja tradicije.

Umjetnička glazba prvenstveno nastaje skladanjem i glazbenim aranžiranjem glazbenika koji su glazbeno školovani. Svrha umjetničke glazbe može biti različita, ali i diskutabilna. No, kakogod se svrha objasnila, umjetnička će glazba biti izvedena u namjeri ostvarenja visokih umjetničkih zahtjeva. Glazbeni aranžman može biti prije svega cjelovit, s uvođom, zapletom, kulminacijom i raspletom. Često će umjetnički glazbeni aranžman biti kompliziraniji od uobičajenog tradicijskog izričaja, harmonički, polifonski, bit će bogatiji, dinamički i artikulacijski raznolikiji, a stoga i zahtjevniji za izvođenje.

Izvođači će trebati biti i prethodno glazbeno iskusni, a

i dodatno uvježbani za izvođenje skladbe. Skladba u ulozi umjetnosti do detalja treba biti objašnjena, a svaki manji glazbeni segment (ton, motiv, fraza itd.) treba biti predodređen specifičnim načinom izvođenja. Ako se radi o pjevanju, tada se mora utanačiti boja pjevačkog glasa, egzaktno trajanje svakog tona i svake fraze itd. Izraz umjetničke glazbe zahtjeva posebnu pažnju na uvježbavanje glazbenog djela.

Umjetnička glazba može, a i ne mora biti tematski određena, dok je tradicijska glazba prožeta nekom temom. Postoji neki izvenglasbeni sadržaj kojeg tradicijska glazba opisuje: priroda, ljudi, društvena zbivanja itd. Nije isključen veliki angažman i trud oko načina izvedbe u tradicijskoj glazbi, ali izvođenje tradicijske glazbe sigurno nema toliko jaku usmjerenost na visoke umjetničke parametre. U izvedbi tradicijske glazbe više se značaja pridaje glazbenom ugođaju, pjevačkom duhu, zajedništvu i ostali vrijednostima koje su karakteristične za najčešće amatersko pjevanje. Tradicijska glazba u u odnosu na umjetničku glazbu ima autentičnost koja je karakteristična za kulturu iz koje dolazi. Umjetnička glazba može biti slobodnija u smislu različitosti aranžmana, dok u tradicijskoj glazbi postoje neka nepisana i pisana pravila koja su u stilu kulturog izričaja. Takav stil ne bi trebalo

ričaju umjetničku vrijednost. Glazba općenito svoje korjene vuče upravo iz tradicije, a i u glazbeno-umjetničkom svijetu i znanstvenom pristupu evolucije glazbe nastoji se voditi ka tradiciji, ka prirodnim zakonima glazbene logike. Ti su prirodni zakoni najprisniji tradicionalnoj glazbi, a tradicionalna je glazba usko vezana za prirodne zakone.

Tradicionalna glazba dosljedna je kulturi nekog naroda. Kultura naroda ne mijenja se preko noći ni zbog nečije kreativne ideje. Kreativne ideje pristaju skladateljima koji mogu unijeti promjene, obogatiti neku glazbenu izvedbu itd. no, ne smije se pritom odmaći od izvornosti tradicijskog zvuka određene kulture. Tradicijska glazba može biti dio umjetničkog repertoara, ali ne može svaka umjetnička glazba biti dio tradicionalnog repertoara. Neka umjetnička glazba može imati temelje u nekoj tradiciji, no da bi postala kulturna baština potreban je širok spektar prihvjetačnosti, a također i širok spektar upotrebe te glazbe. Zbog svoje zahtjevnosti, velik umjetnički repertoar mogu izvoditi samo školovani glazbenici, a laički rečeno: narodna glazba pripada narodu, tada ju narod i izvodi. Kada narod izvodi glazbu, tada svrha izvedbe nije u ulozi visokih umjetničkih zahtjeva, nego u ulozi ljubavi prema pjesmi i narodnim običajima. Ljubav prema pjesmi odgovara i narodnom, amaterskom pjevanju. Narodna glazba temelji emocije koju su prisutne u entitetu narodnih običaja tijekom života, od rođenja pa do smrti. Svi segmenti života prožeti su dubokim emocijama koje su pretočene u ljudski glas i narodna glazbala.

S druge strane tradicijska glazba nema toliko zahtevan pristup u samom uvježbavanju neke pjesme, kao ni u samom izvođenju. Svrha tradicijske glazbe neodvojiva je od očuvanja kulturne baštine, a prožeta je specifičnim glazbenim stilom nekog naroda.

mijenjati niti previše obradivati, kako se u glazbenoj obradi ne bi odmaklo od iskonskog glazbenog stila tradicije. Stoga je šakaljiva tema govoriti o umjetničkom izričaju tradicijske glazbe. Doduše, nije isključeno niti pogrešno pridavati tradicionalnim pjesmama i njihovom iz-

Ognjen Zdravković

CYBERBULLYING - ELEKTRONSKO VRŠNJAČKO NASILJE - I. DIO

Za internet se kaže da je svjetska komunikacijska mreža. Na njemu se sve odvija međusobnom komunikacijom – korisnici komuniciraju jedni s drugima putem raznih platformi, a i računala komuniciraju međusobno, što nam omogućuje posjećivanje stranica, slanje i primanje elektronske pošte i sve ostalo što radimo na internetu. Komunicirati možemo koristeći naša vlastita imena, ali i nadimke, odnosno pseudonime, što nam omogućava veću anonimnost. To znači da korisnici pojedinih platformi međusobno ne znaju tko je tko u stvarnom životu, niti druge osobne podatke o nekom. Jedni o drugima znaju samo ono što iznesu na internetu. Anonimnost stoga omogućuje ljudima da budu otvoreni i podijele s drugima stvari koje bi im bilo neugodno reći nekome tko ih poznaje. Međutim, anonimnost može biti i otvorena pozivnica onima koji namjeravaju zlorabititi takav način komunikacije. Netko na chatu ili društvenim mrežama može vrijedati, prijetiti i/ili pisati o drugima stvari koje nisu istinite ili koje su privatne i tajne. Često je to neko koga poznajemo, možda prijatelj iz razreda s kojim smo se posvađali ili netko iz društva tko je ljubomoran. Ta osoba može misliti da ako koristi nadimak i nitko ne zna kako se

zove može činiti što želi. To nas dovodi do pojma cyberbullying ili elektroničko nasilje posredovano suvremenim tehnologijama. Tim oblikom nasilja među vršnjacima obuhvaćene su situacije kad je dijete ili tinejdžer izloženo napadu drugog djeteta, tinejdžera ili grupe djece, putem interneta ili mobilnog telefona. Naziva se još i nasilje preko interneta/mobitela, zlostavljanje preko interneta/mobitela, virtualno zlostavljanje, elektronsko nasilje, elektronski bullying.

Cilj svakog zlostavljanja, pa tako i elektronskog, je povrijediti, uznenimiriti ili na bilo koji način oštetiti pojedinca koji se ne može zaštititi od takvih postupaka. Može se odvijati putem SMS-a i aplikacija za komunikaciju (poput Vibera ili WhatsAppa), zatim putem društvenih mreža (npr. Instagram, TikTok), chatova, foruma (poput Reddit-a), e-maila ili online igračih platformi.

Postoje dvije vrste elektronskog nasilja: izravan napad i napad preko posrednika. Izravan napad uključuje:

- slanje uznenimirujućih poruka mobitelom, e-mailom, na chatu ili društvenim mrežama
- krađa ili promjena lozinke za e-mail ili korisnički račun

na društvenim mrežama

- objavljuvanje privatnih podataka ili neistina na chatu, društvenim mrežama ili internetskim stranicama
- slanje uznenimirujućih slika putem e-maila, aplikacija na mobitelu ili društvenih mreža
- postavljanje internetske ankete o žrtvi
- slanje virusa na e-mail ili mobitel
- slanje pornografije i neželjene pošte na e-mail ili mobitel
- lažno predstavljanje kao drugo dijete.

Što obuhvaća ovakav oblik nasilja?

Elektronsko vršnjačko nasilje uključuje poticanje grupne mržnje, napade na privatnost, uznenimiravanje, uhođenje, vrijedanje, nesavjestan pristup štetnim sadržajima, te širenje nasilnih i uvredljivih komentara. Može uključivati slanje okrutnih, zlobnih, katkad i prijetećih poruka, kao i kreiranje internetskih stranica koje sadrže priče, crteže, slike i šale na račun vršnjaka (kakva je primjerice bila Facebook stranica

„Najveće kurve osnovnih i srednjih škola“. To može primjerice biti slanje fotografija svojih vršnjaka, te traženje ostalih da ih procjenjuju po određenim karakteristikama, tj. da glasaju za osobu koja je, primjerice, najružnija, najnepopularnija ili najdeblja u školi. Djeca katkad na popularnim internetskim stranicama traže od ostalih da navedu osobu koju najviše mrze da o njoj napišu nekoliko riječi, a sve s ciljem da žrtvu osramote pred što većim brojem ljudi. Nasilje na internetu uključuje i „provaljivanje“ u tuđe korisničke račune te slanje zlobnih i neugodnih sadržaja drugima.

Članak priredila:
Helena Timko, mag.psych.

РОК ЗАПОЧАЛ ЗОЗ ГЕОТЕРМАЛНИМ ВИГЛЕДОВАНЬОМ ХОТАРА

Перши интересантни активносци у хотаре случели ше зоз початком красней хвилі у фебруару и не маю вельо вязи зоз польопривредну продукцию, алє маю зоз термалними водами. На шейсцох местох, уклююющи околіско Вуковару и Вінковцах, одробени геотермални вигледованя котри виглядую доступносц термалней води хотара би ше хасновала як жридло енергii за зогриване обисцох у околіску.

Машини за вигледоване

Вигледоване одробене з помоцу вельких машинох, як видно на фотографии, котри з помоцу вельких плоchoх вибираю и посилю сеизмични габи до геолошкіх элементох у жеми до глїбини од 1,5 кілометра. Сеизмични габи ше рефлектую, одбиваю и врачаю до геофonoх, т.ч приемникікох, котри поставени на кажди 10-15 метери на одред-

зеней линії дзе ше окончує очитоване. Геофоны на концу очитую повратни информації, та ше после того креирує карта котра дава информації дзе ѿст под жему. После того ше окончує прерахунки и калкулациі чи ше термалне подручне виплаци. Кед тото подручне досц вельке, почина ше копац же би ше го вихасновало. Пре вше драгши трошки зогриваня, пре цени и доступносц газу, гледаю ше обновуюющи жридла енергii

Копане дзирох за овоц

котри би були тунши. Вигледоване одробене у велькай часци петровскаго хотару и околіску Вуковару.

Понеже фебруар бул досц цепли, було идеально одробиц садзене младнікох овоци и ище ёдна предносц у тим же нам ше концом мешаца указали дижджи и шніг. Садзене овоци окончуєме док

овоц у стадиому мированя. Же бизме були близовні же ше младніки приму, треба керовац куповане младнікох на хторих ше лісце уж помали рушело формовац. Садзене векших количствах з векшай часци олегчує тракторски фуроў, прето же не гледа вельо роботней моци, а швидко и єдноставно окончує копане. По оконченим садзеню, у случаю же нет дижджу, а приходзи початок вегетациі, у познейшим садзеню обязательно треба заляц младніки зоз минимало 10 литри води по овоци тижньово, же би ше не осушели и же би мали на досц влаги за сам початок вегетациі и укореньване.

Зоз початком цеплих дньох паасты швидко рушели заверац жимскай бразди, бо без огляду на количество дижджу цеком жими, моцни

Антон Гарди

Геофоны

Дерляча у завераню жимскай бразди

NK RUSIN NA ČETVRTOM MJESTU ZAVRŠIO POLUSEZONU

NK Rusin jeo prošlu polusezonu Rusin je završio u sredini ljestvice na četvrtom mjestu što i nije tako loš rezultat ako znamo da smo u odnosu na sezonu kad smo ušli u viši rang ostali bez dva najbolja igrača iz te pobjedničke sezone. Ako pri-dodamo tome da nas u nekim utakmicama bez obzira na bolju igru i prilike nije mazio ni rezultat onda je ovo solidan rezultat iako vjerujemo da je igrački kadar ostao isti borili bi se za prvo mjesto. Sada nam ipak preostaje da se uhvatimo posla i dođemo do drugog mjeseta što bi sigurno bio veliki uspjeh za momčad koja je tek ušla u viši rang natjecanja. Došlo je do nekih promjena u momčadi gdje nas je napustio možda i najbolji igrač Tulić ali došlo je i nekoliko novih odnosno nama poznatih lica ali idemo redom. Prvi na popisu dolazaka je Luka Skeležić koji nam dolazi

iz Tompojevaca. Može igrati na više pozicija i vjerujemo da svojom brzinom može donijeti dosta pomutnje u protivničke redove. Drugi igrač koji je popunio igračku križaljku Rusina je Toni Omrčen. Lagan kao oblatna sa velikim kapacitetom pluća definitivno je igrač koji će zauzeti svoju poziciju u veznom redu. Ovaj mlađić nastupao je na potezu Vinkovci-Jankovci što znači da je svoje majstoriye pokazivao u krugu 10 km od kuće. Dali će nam iste partie pružati i na dalekih 30 km preostaje nam da vidimo. I za sada treće i najzvučnije pojačanje je povratnik u svlačionicu Benjamin Ždinjak koji će sigurno praviti razliku na terenu i donijeti Rusinu puno bodova. Započeli su treninzi i pripreme u dvorani, a očekuju nas i prijateljske utakmice u kojima očekujemo dobre rezultate prije početka prvenstva.

#	Hodžić	G	P	N	I	-/+/-	(G)	B
1	NK Sloga (B)	11	10	1	0	43:10	33	31
2	NK Hajduk (B)	11	7	1	3	24:17	12	22
3	ŠNK Lovas	11	5	0	6	19:27	-8	15
4	NK Rusin	11	4	2	5	20:30	-10	14
5	NK Sloga (P)	11	3	4	4	20:19	1	13
6	NK Bršadin	11	3	4	4	14:14	0	13
T	HNK Radnički	11	4	0	7	18:29	-11	12
8	NK Sremac	11	1	2	8	15:32	-17	5

- 26.veljače Mohovo u Mikluševcima
4.ožujka Dunav dalj u Mikluševcima
12. ožujka Lovas u Lovasu
19. Ožujka Račinovci u Račinovcima
26. Ožujka kup utakmica

Hrvoje Zagorac

ФОДБАЛСКИ КЛУБ ПЕТРОВЦИ

Яким Пушкаш народзел ше 3. юния 1956. року у Вуковаре. Основну школу ходзел у Петровцах и Вуковаре, на рускім и горватскім языку,

На здогадоване

ЯКИМ ПУШКАШ 1956 - 2023

штредню у Винковцах, а новинарство студирал на Факультету политичных наукох у Београдзе и Загребе.

Як вонкашній дописователь, новинар-сотруднік и новинар, сотруддовал зоз веліма дньовім новинами („Весник“, „Вечарши новини“, „Ранши

Фодбалски клуб Петровци у 2023. року ма три селекцыі, юниорскую, пионирскую и селекцию лимачох. Селекция юниорах ше змагала у лиги у ФС Винковци и у ёшеньской часци завжала 8. место од 13 екипох кельо бави у тей лиги. Тренер юниорах Звонко Рукавина направел преволоване 12. фебруара 2023. р. и започало рихтане за ярню часц, а першенство почина 19. марта, кед у Петровцах госцує Слога зоз Штитару. Пионирска екипа ше змага у лиги ФС Вуковар и у ёшеньской часци першенства завжала друге место, и заостава з ёдним бодом за першепласованим, а у лиги бави „Б“ екипа. Екипа лимачох тренира и бави лем приятельски змаганя, а у плану ёй од ёшені бавиц першенствени змаганя.

Ярослав Мудри

снік“ Новска, „Новлянски глашнік“ Новска, „Новлянски новини“ Новска, „Погляди“ Новска, „Ліпа“ Липовляни...). Мал два обявени кніжки гуморескох на рускім языку: „Гумор на свой и цудзи ра-хунок“ (2009) и „Нам вше криза и рецесія“ (2013). Бул снователь КУД „Рускиня и Руснак“ у Загребе и два раз предсідатель того Дружества. Поховани ё 17. фебруара на теметове у Липовлянох.

